

„A magyar egyházak életében még a hagyományos szerepek rögzültek. Jóllehet az istentiszteleten részt vevők nagy többsége nő, mégis a férfiak visznek vezető szerepet akár a gyülekezeti presbitériumokban, akár az országos testületekben.”

► Derék papnék dicsérete – 3. oldal

„A koncertet megelőző híradások hangsúlyozták, hogy a szerző élete fő művének tekinti a hetvenperces monumentális alkotást. Az oratórium ihletője az 1956-os forradalom, amely életre szóló élményt adott az akkor huszonöt éves Szokolay Sándornak.”

► A megtisztító tűz – 5. oldal

„De nemcsak a tényleges helyzet miatt, hanem teológiai szempontból is kétséges, hogy az úrvacsoravétel feltételének tekinthetjük-e a konfirmációt.”

► Úrvacsora konfirmáció nélkül – 11. oldal

Rozs, kenyér és szőlő ► 3. oldal
 Lelkész igazgató a Luther Otthon élén ► 3. oldal
 Biblia – teológia – ökumené ► 4. oldal
 Fókuszban a cigánymisszió ► 4. oldal
 Újratemetik Jannus Pannoniust ► 5. oldal
 Ünnepe Mandák Mária hagyatékában ► 10. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Ez a mondás (...hiszek egy keresztyén anyaszentegyházat...) éppúgy része a hitnek, mint más szavak. Ezért az egyházhoz értelmekkel nem férközhetsz közel, még ha összes szemüveget felteszed is. El tudja azt rejteni az ördög, betemeti botránkozással és meg hasonlással, hogy bőven találj rajta botránkoznivalót. S Isten is elrejteti a gonoszítottakat és a mindennemű bajok mögé, hogy bolonddá téve magadat, hamis ítéletet kiáltasz reá. Mert azt akarja, hogy ne szemeddel, de hitteddel fogd fel azt. Mert azt hisszük, amit nem látunk (Zsid 11,1). Mert önmaga elől is erősen elrejteti a keresztyén, hogy nem látja önnön szentségét és erényességét, hanem csupa hibát és gyalázatot talál magán. Hanem te, balga okostóni, hogy akarhatod a keresztyénséget vak értelmekkel és tisztátalan szemekkel látni?”

► Luther Márton: Előszó Szent János jelenésekről való könyvéhez (Szita Szilvia fordítása)

A Lélek oázisai

Hálaadás Magyarbólyon és Mohácson

► A magyarbólyi templom felújításáról három éve számolt be hetilapunk, két évvel ezelőtt pedig a mohácsi templom felszentelésének harvanadik évfordulója adott alkalmat az ünneplésre. A baranyai „végek” evangélikusai ismét hálaadásra gyűlhetek össze ugyanezen a két helyen, csak az ünneplés oka cserélődött fel: október 12-én délelőtt a Mohács–Magyarbóly–Siklósi Társult Evangélikus Egyházközség magyarbólyi társgyülekezetében a templom felszentelésének százötvenedik évfordulója alkalmából rendeztek ünnepi istentiszteletet, délután Mohácson pedig a templom külső felújításának befejezéséért adtak hálát. Mindkét ünnepi alkalmon Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígétét.

Magyarbólyon a délelőtti megrendezett hálaadó istentiszteleten Németh Pál, a mohács–magyarbóly–siklósi társult gyülekezet lelkésze és Zászkaliczky Pál nyugalmazott lelkész, a magyarbólyi gyülekezet egykori pásztorja végezte a liturgiai szolgálatot.

Gáncs Péter püspök 1Kor 3,16 alapján hirdette Isten ígétét. A hálaadás lényegét érintve rámutatott, hogy az nem udvarias gesztus, nem is egyszerűen vagy közösségi monológ, hanem párbeszéd. Olyan – Istennel folytatott – dialógus, amelynek során valóban provokatív válik a kérdés: „Nem tudjátok, hogy ti Isten temploma vagytok, és az Isten Lelke bennetek lakik?”

► Folytatás a 3. oldalon

FOTÓ: VITÁLIS JUDIT

Mikeási eligazítás

Országos evangélikáció a Deák téren

► Napjaink gyakran (el)igazodási pontok nélküli világában világos útmutatásként szolgál az idej országos evangélikáció mottójával választott mikeási igé: „Ember, megmondta neked, hogy mi a jó, és hogy mit kíván tőled az Úr! Csak azt, hogy élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Istennel szemben.” (6,8)

Zsúfolásig telt a Budapest-Deák téri templom múlt szombaton az ország minden részéből érkezettekkel. A 15. országos evangélikációt Szeverényi János nyitotta meg, akit egyébként napra pon-

tosan öt évvel korábban, a 2003. évi evangélikáció alkalmával iktattak be az országos missziói lelkészi szolgálatba. Elődje, Gáncs Péter is köszöntötte az egybegyűlteket, úgy is, mint az az országos evangélikációnak kezdetektől helyet adó fővárosi templom lelkésze.

Egyházunk misszióért (is) felelős püspöke arra emlékeztette a jelenlévőket, hogy a népi kalendárium szerint október a magvető hava, de mi a Magvető személyében nem a földművesre, hanem Jézusra gondolunk, aki szolgálóin keresztül szeretné folytatni közöttünk a magvetést. „Remélem – tette hozzá –, ennek nyomán egyházunk életében is beköszönhet a kikelet.”

► Folytatás a 9. oldalon

Mit akar az Isten?

► T. PINTÉR KÁROLY

„Ha az Isten is úgy akarja...” – szoktuk nagy szerényen idézőjelbe tenni kinyilvánított szándékainkat, mintegy előre is szabadkozva, ha tervünk mégsem sikerülnék. Többnyire csupán az előre nem látható akadályok közbejöttének eshetőségét jelezzük e félmondattal, hiszen ha minden az elképzelésünk szerint halad, a sikeres befejezést ritkán nyugtázzuk Isten iránti hálaadással.

Félreértés ne essék, nem gondolom, hogy minden emberi teljesítményben isteni „háttér munkát” kellene feltételeznünk, a keresztyének számára azonban kétségkívül nagy előny, hogy életük minden lépését egyeztetethet – sőt tervezhetik – Istennel. Ez természetesen „csupán” egy lehetőség, amelyet azonban az élő hitben járó ember mindenkor igénybe vehet. Mi több, Pál apostol rómaiakhoz írott levelének 8. fejezetében azt olvasuk, hogy „akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál” (Róm 8,28).

Sokak kedves ígéje ez a mondat, magam is gyakorta kapaszkodom bele, kiáltó nyomorúságosnak érzett helyzetekben. Látni vélem az olvasó arcán a mosolyt: „Nocsak? Keresztyénként – nyomorúságos helyzetben? Nincs itt akkor valami ellentmondás?”

Bár a szóban forgó levlélrész elején Pál apostol arról ír, hogy a keresztyényeket majdan az örök élet kárpótolja e világi szenvedéseikért („...a jelen szenvedései nem hasonlíthatók ahhoz a dicsőséghez, amely láthatóvá lesz rajtuk” – Róm 8,18), de a fejezet zárszavában folyamatosan megtagasztalható, jelen idejű vigaszt hangoztat: „...meg vagyok győződve, hogy... sem magasság, sem mélység (...) nem választhat el minket az Isten szeretetétől...”

Ha arra gondolunk, hogy a bajban mi csoda erőt tud adni embertársaink – amúgy csak ritkán kitartó – szeretete, nem nehéz belátni, hogy a teremtő Isten „garantált szeretete” milyen erőforrás a benne hívők számára. Ennél azonban többről is szó van.

Kiemelt idézetünk egyes régi kéziratokban így olvasható: „... akik Istent szeretik, azokat mindennel a jóra segíti az Isten...” Vagyis a nyomortárs, a próbatétel is magában hordozza a korábbi állapotnál jobb helyzetbe kerülés ígétét. Ez végső soron valóban maga az örök élet, amelyre a keresztyének útja is a testi halálra át vezet, ám mert ez a szélsőséges „helyzet” itt a földön mindenkivel csak egyetlen egyszer fordul elő, addig azoknak, akik Istent szeretik, még bőségesen nyílik alkalmuk megtapasztalni Isten szeretetét. Így azt is, hogy „minden javukra szolgál”...

A dolog pikantériája, hogy – Istennel ellentétben – az ember nem mindig tudja, mi szolgál a javára. Ezért aztán Isten akaratainak fűrkészése, illetőleg a rá való hagyatkozás mindenkor a hit próbája is.

A közelmúltban került a kezembe Charles W. Colson 1975-ben írt önéletrajzi könyve, az Újonnan születtem. A szerző Richard Nixon néhai amerikai elnök tanácsadójaként „vitte el a balhét” – hetedmagával – a hírhedt Watergate-ügyben. Colson egytől három évig terjedő szabadságvesztést kapott. (Az USA-ban bizonyos esetekben a bíróság csupán a letöltendő börtönbüntetés „határértékét” jelöli ki.) A Fehér Házat ekkor már elhagyó – melleleg ügyvédi irodát vezető – Colsonnak jó esélye lett volna megúszni a börtönt, ám nem sokkal a vádemelések előtt hitre ju-

tott... Megtérésének őszinteségét a média „természetesen” azonnal megkérdőjelezte. A vezető orgánomok egymással versengve gyönyölködtek azon, hogy milyen eredeti trükkkel próbálja megpuhítani vádlói és bírái szívét.

Colson története azért is rendkívül izgalmas, mert ő maga és újdonsült keresztény testvérei persze valóban könyörögtek az Istenhez azért, hogy méltányos ítélet születessen. Ügyvédi praxisából tudta, hogy „a hatóság megtévesztésének szándékáért” legrosszabb esetben 9 hónapra számíthat, de az imák nyilvánvalóan a legenyhébb – felfüggesztett – büntetés kiszabását kérték.

Mint említettem, az ítélet három évig „terjedhet”, letöltendő börtönbüntetés lett. Ez azonban nem ingatta meg hősünk hitét, aki az ítélethirdetést követően – immár a fogházból – azt kérte Istentől, hogy a kilátásba helyezett elnöki amnesztiában részesülhessen.

Tudjuk, akik az Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál. Nos, utódjától „kegyelmet” csak Nixon kapott, a már elítéltek nem. Később néhányan mégis szabadulhattak – Colson még ekkor sem. Ő azonban továbbra is kitartóan imádkozott. Nemcsak önmagáért – másokért is. Fantasztikus imameghallgatások erősíthették hitében, eltekintve attól az apróságtól, hogy ő maga egyre reménytelenebb helyzetben volt kénytelen osztozni a maxwelli börtön fogvatartottjainak – számára is döbbenetes felismeréseket rejtő – sanyarú sorsában.

Hét hónapon át hatástalan maradt volna az Isten szeretetébe vetett hit, avagy a történet arról szól, hogy lám, ezúttal egybeesett az isteni és a bírói akarat? Maradjunk annyiban, hogy Charles W. Colson már szabadulása után néhány nappal visszatért Maxwellbe, nem sokkal később pedig létrehozta azt a keresztyén hálózatot, amely alapja lett a fogvatartottak legnagyobb, 1992 óta magyar tagozattal is rendelkező nemzetközi szervezetének, a Testvéri Börtöntársaságnak... Colson 1993-ban megkapta a Templeton-díjat. Más kérdés, hogy az ezzel járó egymillió dollár (!) a börtönmisszió szolgálatára ajánlotta fel. Vagy ez ugyanaz a kérdés?

Mindenesetre, amikor elhagyja ajkunkat a „ha Isten is úgy akarja” végszó, nem árt tudnunk, hogy Isten mindig az ember javát akarja. Legfőképpen azt, hogy „el ne vesszen, hanem örök élete legyen”. Azért számunkra is marad feladat: például hit ahhoz, hogy ezt elhiggyük.

Jut eszembe erről az a történet, amikor egy ateista túrázás közben megcsúszott a völgy fölé magasodó sziklán, és zuhanni kezdett. Egyik kezével az utolsó pillanatban sikerült megmarkolnia valami fűcsomót, de magatehetetlenül hímáldozott ég és föld között.

– Hé, van valaki odafönn?! – kiáltott kétségbeesésében, önkéntelenül az ég felé, és hallj csodát, az Isten válaszolt neki: – Én itt vagyok, fiam, miért szólítottál? – Még kérdés? Alattam tátonogó mélység, és csak ez a fűcsomó tart!...

– Hiszed-e, hogy meg tudlak és meg akarlak menteni?

– Hiszem, hiszem, csak csinálj már valamit! Mitévő legyek?

– Engedd el a fűcsomót.

– ...hééé?! Van ott fenn valaki más?

(Első közlés: Magyar Hírlap, 2008. szeptember 6. A Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság kirgizisztáni munkájáról összeállításunk a 6–8. oldalon.)

**OKTÓBER
A REFORMÁCIÓ
HÓNAPJA**

Bibliával a mindennapokban

Megnyitó és Emléktűzés - Budapest - október 1., 14 óra
 Kulturális Gála - Budapest - október 19., 17 óra
 Reformációi Istentisztelet - Pécs - október 26., 17 óra
 Reformációi megemlékezés - Budapest - október 31., 16 óra
 http://www.oikumene.meot.hu Tel.: 371-2690 Fax: 371-2691
 E-mail: oikumene@meot.hu

Magyarországi Evangélikus Egyházak Ökumenikus Tanácsa
 Magyarországi Református Egyház
 Magyarországi Metodista Egyház
 Magyarországi Evangélikus Egyház
 Magyarországi Baptista Egyház

A BIBLIA ÉVE

Pál második levele Timóteushoz – örökség

Pál utolsó intelmei

Pál második levele Timóteushoz tulajdonképpen a felügyelő lelkipánságának a lelkipánsztor iránt megnyilvánuló pásztori törődés dokumentuma.

Pál utolsó római fogságát töltötte. A halálraítéltek börtönének mélyéről arról írt Timóteusnak, hogy maradjon hűség az evangéliumhoz a szenvedések között is. Arra is intette, hogy ha lehet, kerülje a felesleges vitaközléseket a tévhitűekkel és azokkal a nagyokosokkal, akik előbb-utóbb mindenütt felbukkannak, hogy „fogós” kérdéseket tegyenek fel a gyülekezeti tagoknak és a lelkipánsztoraknak.

„A szentségtörő, üres fecsegők előtt pedig térdelj ki, mert egyre messzebb mennek az istentelenségben, és szavuk úgy terjed, mint a rákos fekély.” (2,16–17)

„...az Úr szolgálja ne viszálykodjék, hanem legyen barátságos mindenkihez, tanításra alkalmas és türelmes, aki szelídséggel neveli az ellenszövegűket, hátha az Isten megadja nekik egyszer, hogy megtérve megismerjék az igazságot, és felcsúdíjanak az ördög csapdájából, aki foglyul ejtette őket...” (2,24–26)

A biztos kapaszkodó

Pál a Szentírásához való ragaszkodást ajánlja Timóteusnak, mert az megóvhatja őt az ifjúkori ballépésektől, az önhittségtől, a túlzott érvényesülési vágytól és a mások iránti türelmetlen kíméletlenségtől. A Biblia önmagában elegendő ahhoz, hogy a hívő ember „tökéletes legyen”, vagyis betöltse Isten akaratát: „A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a fedésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre; hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített.” (3,16–17)

Futásomat elvégeztem

Az idős, fáradt apostol a levél utolsó sorokban visszatekint az életére, a nehézségekre, örömökre, azokra, akikben csalódnia kellett, és azokra, akikre hálás szívvel emlékszik. Megvonja a mérleget, és Istennek ad hálát mindenért.

Bizonyos értelemben nehéz örökséget hagy Timóteusra, hiszen az láthatja, hogy a pálya, amelyet neki is be kell futnia, nem könnyű terepen vezet a cél felé. Ugyanakkor, ha Pálra néz, Timóteus nem egy megkeseredett életet lát, hanem olyasvalakit, aki mindennel megbékélve, boldogan készül Teremtője elé. Így pedig könnyű lesz őt elengednie Timóteusnak.

„Részem s kényerem mind másnak jut, / értük szolgálok, zsákom üres. / Amikor szántok ezüst őszben, / utánam lépked ékes varju. / Vár, ha megállok, lép, ha lépek, / reggel és este mint az árnyék. / Magam élvezte kaszám hegyén / hajnalban villog a vékony Hold. / Kezdem előlről, vége nincs, / magába fordít ekealja. / Magokhoz jutva lágy esőben / vetéssé válok magam is.” (Bisztray Ádám)

Magyar Bibliatársulat

* myLuther – www.myluther.hu
A hit közös, a többi ráadás...

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 22. VASÁRNAP – Fil 1,3–11

Egésznek látlak titeket

A VASÁRNAP IGÉJE

A béna pedig fölkelt, és maga mögött hagyta az istenkáromlókat.

Filippiek! Egésznek látlak titeket. Közös történetünk annyi terhet és boldogságot hordoz! Emlékeztetek mindekre? Múlt és jelen összefonódik. Mit számít a távolság, mit számít az, hogy én börtönben vagyok, mit számít az, hogy annyi idő telt el közben? Mindez a kor vonalzóján halad ugyan, de mégis egymásra kerül most.

Voltak jól sikerült napjaink, és volt kudarcunk is bőven. Olykor egyszerű volt a szeretet közöttünk, máskor idegesség és feszültség voltunk. Tudjátok, én indulatos ember vagyok. Az érzések most együtt hatnak rám. Munkánk, találkozásunk, közösségünk – ez a jelen. Tértől és időtől szabadon, mintegy az örökkévalóság embereiként tartozunk össze. Erre gondolok most, és tele vagyok imádsággal.

A szégyen lassan elcsitította a nevetést. Volt, aki tapsolt is. A vámszedő ujjai elfehéredtek, ahogy az ágat szorította. Aztán a hirtelen támadt csendben a Mester hangja hallatszott:

– Látlak téged családi asztalnál ülve, barátaid között poharazva, hálás tekintetű kísérve. Látlak úgy, hogy nem menekülsz, mint az űzött vad. Látlak a szégyened nélkül, nyugodtan arcokba nézni. Látlak magasnak és szépnek. És látom, hogy mi az, ami nem engedi,

A VASÁRNAP IGÉJE

hogy álmod terölad valóra váljon. Jöjj le, ma a te házában kell vacsoráznom!

Zákeus pedig boldog szégyenkezéssel mászott le a fáról. Senki nem nevetett.

Filippiek! Egésznek látlak titeket. Nem magam miatt látlak titeket egészen, hanem Krisztus miatt. Ő az, aki tisztának lát bűneink ellenére. Ez nem azt jelenti, hogy nem tudja, mennyit vétettünk, hanem azt, hogy annyira szereti, hogy nem akarja tudomásul venni ezeket. A szeretetével megsejti minket.

Szeretném, ha el tudnátok merülni ti is ebbe a megható ölelésbe. Azt hiszem, az érzelm megvan bennetek, most érzétek is ezt meg, mert így tudjátok majd másoknak is elmondani. Ez a szeretet vezet minket bátorságot adva a halálunk felé is. Nekem talán már egészen közel van, de az idő úgymint mindegy. Ez a szeretet készen talál majd. Így hordozlak benneteket a szívemben.

Imádkozunk! Olykor azt hiszem, elég az életnek csak ez, ahogy te látsz, Uram, de most még többet kérek. Én is akarom ezt a látást, ahogy te látsz engem! Hadd lássam az embereket így! Aki béna, hadd lássam, hogy mozdul! Aki vak, hadd lássam szeme pillantását! Aki leprás, hadd lássam tisztának! Aki bűnös, hadd lássam megkegyelmeztettként! Aki halott, hadd tudjam, hogy él! Ámen.

Oratio œcumenica

Urunk, mennyei Atyánk! Eléd hozzuk szívünk minden örömét, a percekét, melyekről nem szeretnénk megfeledkezni anélkül, hogy meg ne köszöntük volna ajándékaid. Eléd hozzuk életünk nehézségeit is, azokat a pillanatok, melyeknek az értelmét még nem látjuk tisztán, és amelyekért még nagyon nehéz hálát adnunk neked.

Ajándékozz nekünk tisztánlátást, hogy kiszűrhessek a lényegtelenből a lényegest. Ajándékozz nekünk türelmet és megértést, hogy fel tudjuk venni a mellettünk élők gondját. Ajándékozz nekünk képességet a szeretetre, hogy megtapasztalhatók váljék jelenléd a te nevedben együtt levők között.

Urunk, ebben a hónapban sűrítve találkozunk közös múltunk emlékeivel. Gyakran szembesülhetünk azzal,

milyen kevésbé ismerjük saját népünk, sok-sok egyén személyes történetét. Urunk, szükségünk van a megértés, a beleérzés tőled jövő adományaira, szükségünk van a tisztánlátáson alapuló bölcsességre, hogy ítéletet alkothassunk, és eközben mégse váljunk szeretetlenné. Tudjuk, hogy a te végtelenségben igazság és jogosság szép testvériségben megfér egymás mellett. Urunk, kérünk, óvj meg attól, hogy a szeretetre hivatkozva semmilyen, langyossá váljunk, amikor nem merünk néven nevezni dolgokat és történéseket, de mindeközben ne engedj, hogy egymást túl kemény ítélettel sújtsuk.

Urunk, eléd hozzuk mindazokat, akiknek valódi ismeret nélkül kell leélniük életüket, akik nem hallottak még Jézusról, a Megváltóról; vagy talán hallottak, de a fülküküket, a szívük zárva maradt megtartó evangélium

mod hangzásakor. Urunk, könyörülj mindazokon, akik nem tudnak szeretni, és ezzel magukat is ölik és kínozzák. Adj nekünk valódi kiengesztelődést, hogy szertejárva a megbocsátás emberei lehessünk.

Urunk, imádkozunk mindazokért, akik kiszolgáltatott vagy beszorított helyzetben vannak. Adj nekik tisztánlátást, hogy felismerjék lehetőségeiket, megértés akaratodat, és ne távolodjanak el tőled. Küldd el Szentlekedet, hogy vigasztalásával enyhítse a szenvedést, csökkentse a félelmet, erősítse a gyengélkedőket. Indítsd mindnyájunkat arra, hogy eszközeiddé váljunk.

Urunk, hálát adunk neked az örömteli és a nehéz percekért. Köszönjük, hogy minden pillanatunkat, egész életünket kezdedben tartod most és mindörökkön-örökké. Ámen.

Szentlélek égi lángja, békesség lelke vagy

► A Szentháromság ünnepe utáni huszonkettedik vasárnap üzenetét legjobban a Miatyánk ötödik kérésével fejezhetjük ki: „...bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek...” (Mt 6,12)

Ezt akarja szívünkbe írni az evangélium (Mt 18,23–35), hogy az irgalmatlan szolgában meglátva önmagunkat meggondoljuk, hogy Isten királyi gazdagsággal bőkezű a kegyelmes megbocsátásban, de királyi felsége teljes szigorúságával megbünteti kőszívű, irgalmatlan alattvalóját. „Gonosz szolga... Nem kellett volna-e neked is megkönyörölnöd szolgatársadon, amint én is megkönyörültem rajtad?” Már ez az íge is az ítélet napja felé mutat.

Így tesz az epistola is (Fil 1,3–11), amelyben az apostol a cél felé, a kegyelmi idő végére irányítja figyelmünket, és szeretetben szolgáló életünkért, kereszténységünk teljességre jutásáért könyörög: „...imádkozom azért, hogy a szeretet egyre inkább gazdagodjék bennetek ismerettel és igazi megértéssel; hogy megítélhessétek, mi a

helyes, hogy tiszták és kifogástalanok legyetek a Krisztus napjára, és gazdagon teremjétek az igazság gyümölcseit Jézus Krisztus által Isten dicsőségére és magasztalására.”

A vasárnap graduáléneke a Szentlélek égi lángja, békesség lelke vagy (EÉ 466). Dalmát az Istentől el nem állok (EÉ 337) kezdetű énektől kölcsönzi; szövege az egyik legnagyobb evangélikus énekköltőtől származik. Paul Gerhardt (1607–1676) a német evangélikus énekeskönyv (EG) legjelentősebb szerzői közé tartozik. Énekeiből több mint egy tucat klasszikusnak számít. A Gerhardt névvel összekapcsolódott százharminclenc költeményből német nyelvterületen kerek harminc van még használatban. Az EG törzsanyaga ezekből huszonhatot tartalmaz; a mi énekeskönyvünkben (EÉ) huszonegy Gerhardt-ének található.

Míg Gerhardt hatása mind a mai napig kisugárzik az egész világra, életének színtere igencsak behatárolt volt. Nem mozdult ki a két szomszédos választófejedelemség, Szászország és Brandenburg területéről. Néhány, egymáshoz meglehetősen közel fekvő településen élte le nagy hatású életét. (Ezek a váro-

ÉNEKINCSTÁR

Eged Isten dicszerűnc.

sok: Gräfenhainichen, Grimma, Wittenberg, Berlin, Mittenwalde és Lübben.)

Legtöbbször nem okoz nehézséget, ha meg akarjuk keresni egy-egy korálunk német eredetijét. Nem úgy ebben az esetben: igen érdekes ennek az éneknek a története. Gerhardt pünkösdi témájú verse a Zieh (Zeuch) ein zu deinen Toren, melynek tizenhat strófájából tizenhárom szerepel az EG-ben Johann Crüger dallamával. Énekeskönyvünk szerkesztői – Szenási Sándor fordításától indítva – ezekből a versszakokból válogatva három éneket alakítottak ki: a Jöjj, térd be, kapum tárva (EÉ 299) kereszteléseinkre emlékeztető, a Szentlélek, öröm lelke (EÉ 238) pünkösdi éneket (Türmezei Erzsébet fordításában), valamint most tárgyalt énekünket (az eredeti 7–9. és 13. verse). Ez is példázza Gerhardt költeményeinek tematikus gazdagságát.

Keresztény felelősség, küldetés – ebben a

fejezetben található az ének, melynek első három verszaka a Szentleket megszólítva megbékélésért könyörög. Ezek a gondolatok mindig aktuálisak voltak és maradnak, de társadalmunk, közösségeink mostani sanyarú helyzetében kiemelt jelentőségűvé válnak: „Ébressz józan belatást, / Hol indult vakít, / Pusztítás helyett áldás / Hadd áradjon s a hit! // (...) A sok keserűségnek / Földünkön szabj határt, / Örömeink és jóléteink / Napját deríts reánk!” Emberi felelősségünk abban áll, hogy mindenki a maga helyén megtegye azt a keveset, ami ehhez hozzásegít minket, ne fáradjon el az imádságban, és ne veszítse el a reménységét akkor sem, mikor látszólag a békétlenség erői diadalmaskodnak.

Az ének negyedik strófája már érezteti: az egyházi év vége felé közeledünk, amikor egyre gyakrabban szembesülünk a földi elmúlás gondolattal. „Írányíts, míg itt élünk, / Szent szándékok szerint, / Mígnem eljő a végünk, / S halál órája int! / Segíts kegyelmesen / Békével halni tudni, / S hozzád a mennybe jutni / A hitben győztesen!”

ECSEDI ZSUZSA

Hálaadás Magyarbólyon és Mohácson

◀ Folytatás az 1. oldalról

Az ünnepi közgyűlést Pederdi Dániel, a magyarbólyi társgyülekezet felügyelője nyitotta meg. Zászkaliczky Pál nyugalmazott lelkész és Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő köszöntése mellett a Magyarbólyból tízéves kora körül kitelepített Joseph Preiss üdvözölte a helyieket annak a németországi küldöttségnek az élén, amely egy fúvószenekart is magában foglalt. Ez az együttes délután a magyarbólyi művelődési házban koncertet adott a templom százötven éves jubileumának tiszteletére. Az istentiszteletet követően a magyarbólyi temetőben megkoszorúzták a templomépítő lelkész, Rolykó Károly sírját.

A társult egyházközösség ünnepe Mohácson folytatódott. A hálaadó istentisztelet liturgiai szolgálatában Németh Pál, a társgyülekezet lelkésze, Zászkaliczky Pál és Szabó Vilmos Béla, a Tolna-Baranyai Egyházmege esperese vett részt.

Zsolt 26,8 alapján tartott igehirdetésében Gáncs Péter püspök oázisokhoz hasonlította a templomokban még megtalálható gyülekezeteket, olyan forrásvidékeknek nevezve őket, ahol az egyháztagok másokat is a forráshoz vezethetnek. Gáncs Péter meglepetést is tartog-

tott szolgálata végére. Az épületekért és a közösségért való hálaadással kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a gyülekezetnek a szolgáló pásztorokért is hálát kell adnia. Ezt a gondolatot azonnal át is ültette a gyakorlatba: egyedi tervezésű, az egyházkerület emblémáját ábrázoló iparművészeti alkotással köszön-

Gáncs Péter az egyházkerület logóját ábrázoló iparművészeti alkotással köszönti Németh Pált és feleségét szolgálatuk huszonöt éves jubileuma alkalmából

tötte Németh Pált és Némethné Tóth Ildikót, a Mohács–Magyarbóly–Siklósi Társult Evangélikus Egyházközösség huszonöt éve hűségesen szolgáló lelkész házaspárját.

Józsa-Dénes Zsolt, a mohácsi társgyülekezet felügyelője az ünnepi közgyűlést megnyitása után beszámolt a munkála-

tok menetéről és költségeiről. A teljes tevécsere és az új vakolat hatmillió forintot az Oktatási és Kulturális Minisztérium Egyházi Kapcsolatok Titkárságának közbenjárására nyert el az egyházközösség, a fennmaradó önrész pedig a hívek adományai-
ból gyűlt össze.

A Déli Egyházkerület nevében Radosné Lengyel Anna, a kerület felügyelője köszöntötte az ünneplő mohácsiakat, a Tolna-Baranyai Egyházmege képviselőjében pedig Szabó Vilmos Béla esperes és Andorka Árpád egyházmegei felügyelő mondta el üdvözlő szavait.

■ PETRI GÁBOR

Rozs, kenyér és szőlő

Rozsrétszőlői csendesnap

► Ezúttal nem az egészséges táplálkozást szeretném népszerűsíteni – amint a fenti címből gondolni lehetne –, hanem az egészséges közösséget. A rozs, a kenyér és a szőlő összetartozik, egymástól elválaszthatatlan, az élet szimbólumai. Az összetartozás élményét tapasztalhatta meg mindenki, aki október 12-én részt vett a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközösséghez tartozó rozsrétszőlői gyülekezet csendesnapján a Betlehem imaházban.

Tizennégy évvel ezelőtt D. Szék Imre püspök szentelte fel a kárpótlás útján kapott családi házat, melyet Betlehem névre kereszteltek. A gyülekezet ünnepének, hétközi alkalmainak ez a ház ad otthont. Ám nemcsak nevében családi az épület, hanem valóban család, egy ökumenikus család lakik a falai között. A rozsrétszőlői gyülekezet tagjainak és lel-

készüknek, Sztankó Gyöngyinek, a Hajdú-Szabolcsi Egyházmege esperesének nyitottságát jelzi, hogy az evangélikus gyülekezeti ház ad otthont a helyi református és a görög katolikus híveknek is.

A csendesnapon az istentisztelet előtt két biblikus témájú előadást hallgathattak meg az érdeklődők a Biblia évéhez kapcsolódva. Elsőként Miló Miklós görög katolikus parókusz Jézus Krisztust mutatta be a példázatokon keresztül, majd dr. Fabiny Tamásnak, az Északi Egyházkerület püspökének a tékozló fiú történetéről szóló interaktív bemutatóját láthatták-hallhatták az egybegyűltek.

A Szentháromság ünnepe utáni 21. vasárnapon Fabiny Tamás prédikációjában a tékozló fiú magába szállásának és az úrvacsorai gyónásnak a kapcsolatát emelte ki. Elvesztett fiúként az oltárnál megtapasztaljuk az Úr közelségét, úgy, mint egykor az a visszafogadott fiú az apát. A kenyérben és a szőlőben megtapasztalhatjuk a közösséget a mi Urunkkal, Jézus Krisztussal.

■ CZÖNDÖR ISTVÁN

FOTÓ: ZSARNAI KRISZTIÁN

Lelkész igazgató a Luther Otthon – Szakkollégium élén

► Az evangélikus egyház 1908-ban alapított kollégiumot Luther Otthon néven. Az intézményt 1952-ben bezárták; több évtizednyi kényszerű szünet után, 1995-ben nyitotta meg kapuit újból. 2000-ben felmenő rendszerben elindult az otthonban a szakkollégiumi oktatás, már Luther Márton Szakkollégium néven.

Egyházunk országos presbitériumának ez év májusi döntése értelmében augusztus 1-jétől Barthel-Rúza Zsolt evangélikus lelkész tölti be a kollégium igazgatói tisztét. Ünneplés beiktatása október 10-én volt a Lágymányosi Ökumenikus Központ kápolnájában. Az ünnepi istentisztelet liturgiájában dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke és Körmeny Petra Kornélia egyetemi lelkész szolgált.

Jn 17,14–15 alapján tartott igehirdetésében Fabiny Tamás kiemelte, hogy ez az ige hiteles magatartásra biztat minket. Benne élünk a világban – mondta, rámutatva, hogy maga a Luther Otthon – Szakkollégium egy ipari negyed közepén helyezkedik el; „az egyház benne van a világban”, de mi nem a világból vagyunk. Ha csak annyit mondunk,

hogy Budapest XIII. kerülete és volt munkásórlaktanya, akkor egyházunkban sokan a Luther Otthon – Szakkollégiumra gondolnak, amely sajátos körülmények között fejt ki értéktartó munkáját.

Mint a kollégium élére újonnan beiktatott igazgatótól – aki nem utolsósorban az otthonban lakó diákok lelkipályozását is végzi – megtudtuk, az elsődleges feladatok közé tartozik a kollégium épületének korszerűsítése, a megfelelő körülmények megteremtése. Azért is fontos mindez, mert a jövő evangélikus értelmiségének egyik bázisát jelenti a szakkollégium.

Az intézményben lakó és tanuló mérnökök, zenészek, bölcsészhallgatók adják a jövő evangélikus egyházának értelmiségijét, amelyre manapság oly büszkék vagyunk. Nem elhanyagolható szempont tehát, hogy milyen körülmények között nevelődik az „utánpótlás”.

■ – CZÖNDÖR –

Kelenföld nyolcvan éve

A kelenföldi evangélikus gyülekezet október 10–12. között emlékezett meg temploma fennállásának nyolcvanadik évfordulójáról. Bibliai témájú előadás, színdarab; egykori ifjúsági tagok dixielandkoncertje; szekrények és fiókok mélyéről előkerült gyülekezet-történeti kincsek játékos felkutatása; új emblémával ellátott pólok vására; az elmúlt év felelevenítése vetített képekkel; ünnepi istentisztelet, melyen gyerekek zenéltek, és a finn testvérgyülekezet lelkésze hirdette az ígét, jelenlegi és korábbi lelkészek pedig áldást mondtak, és végül közös ebéd – így adtak hálát a kelenföldiek Istennek, amiért van templomuk és gyülekezetük.

■ – ISZ –

Derék papnék dicsérete

„Derék asszonyt kicsoda találhat? Értéke sokkal drágább az igazgyöngynél. Ura szívből bízik benne, vagyona el nem fogy. Egész életén át javát munkálja urának, nem kárát. (...) Erő és méltóság árad róla, és nevetve néz a holnap elé. Szája bölcsességre nyílik, és nyelve szeretetre tanít. Ügyel háza népe dolgaira, nem kenyere a semmittevés. Fölkelnek előtte fiai, és boldognak mondják, urala pedig így dicséri: Sok nő végez derék munkát, de te felülmúlod mindegyiket!”

A bibliai Példabeszédek könyvének fenti szakasza (31,10–12.25–19) minden kor asszonyának dicséretét fogalmazza meg. Ez az átszellemült rajongás aligha volt természetes az ókor férfiközpontú társadalmában – és valljuk be, szokatlanul hat ma is. Akár azért, mert világunk általában még mindig nagyon férfiközpontú, akár azért, mert bizonyos társadalmi közegben oly jól sikerült a nők egyenjogúsításáért folytatott harc, hogy ott immár az asszonyok kérnék ki maguknak ezeket a gyengéd szavakat.

A magyar egyházak életében még a hagyományos szerepek rögzültek. Jóllehet az istentiszteleten részt vevők nagy többsége nő, mégis a férfiak visznek vezető szerepet akár a gyülekezeti presbitériumokban, akár az országos testületekben.

Az egyházban is megmutatkozó aránytalanságról szól Tóth Éva meghökcentő verse. A világ teremtésé. A teremtés hét napját a nő szemszögéből végigkísé-

rő parafrázis jól rávilágít a hagyományos szerepek torzító hatására. A szabad vers első és utolsó szakaszát idézem csak: „Első nap / sötét volt amikor felocsúdtam borzongott a hideg amíg szedtem a rőzsét tüzet csiholtam / Ó kijött a barlangból megborzongott a tűz fölé tartotta a kezét és szót: / Legyen világosság (...) Hetedik nap / gyerekírára ébredtem gyorsan tisztába tettem megszoportattam és elcsitult tüzet raktam / kiszellőztettem felhoztam az újságokat meglocsoltam a virágokat csendben letörölgettem / megcsináltam a reggelit / A kávészagra felébredt bekapcsolta a rádiót rágyújtott egy cigarettára és megáldá a hetedik napot.”

Nemcsak a mindenkori Évák sorsa nehéz, hanem különleges terheket hordoznak a lelkészfelelőségek is. A velük kapcsolatos elvárások többnyire még a régi korok hagyományaiiban gyökereznek, ugyanakkor mind többen – sokszor a megélhetés kényszeréből – munkát is vállalnak, saját hivatásukban is helyt kívánnak állni. Miként lehet mindezt összeegyeztetni?

Kétségtelen, hogy bizonyos hivatásokkal együtt jár, hogy a házastárs sem függetlenítheti magát a másik életétől. Fokozottan érvényes ez a lelkészcsaládokra. Tudatosan családokat írok, hiszen korántsem csak a hitves sorsára hat

ÉGTÁJOLÓ

a másik lelkészi hivatása (és itt külön gondolni kell a női lelkészekre), hanem a gyermekeiké, sőt akár a szélesebb családjára is.

A reformáció hónapjában joggal hivatkozhatunk Luther Márton és Bóra Katalin házasságára. Mondhatjuk, hogy ők a protestáns lelkészcsalád őse. Közel fél évezred távlatából sok minden megszüpülhet, és aligha lehet vitatni, hogy Katharina is teljes mértékben alárendelte magát reformátor férjének. Ránk maradt levelek és a híres Asztali beszélgetések szerint Luther derűsen, becézó szeretettel tekintett társára, akinek sok-sok vendéget befogadó lelkiületével kapcsolatban persze joggal élt valaki ezzel a lefordíthatatlan szójátékkal: „Männer veröffentlichen Bücher, Frauen veröffentlichen Räume”, vagyis: a férfiak könyveket jelentenek meg, az asszonyok a helyiségeket nyitják meg.

Szeptember utolsó hétvégéjén Balatonszárszón találkoztak egyházunk lel-

készfelelőségei. Természetesen nem voltam ott, nem is az én tisztem róla beszámolni. Tanúja voltam viszont annak a lelkészfelelőségek örömmel és bensőségesen tartják egymással a kapcsolatot, recepteket, olvasmányélményeket és élettapasztalatokat cserélnek. Híreim szerint azt a lelkiületet és jókedvet közvetítik ezen a listán, amely létrejöttkor talán a *fratemetet* is jellemezte – ám ez utóbbi fórum egyre inkább elveszti ezt a kezdeti arculatát.

Egyetlen példaként a frissen létrejött *fratemetek* levelezőlistát említettem. Ezen keresztül a lelkészfelelőségek örömmel és bensőségesen tartják egymással a kapcsolatot, recepteket, olvasmányélményeket és élettapasztalatokat cserélnek. Híreim szerint azt a lelkiületet és jókedvet közvetítik ezen a listán, amely létrejöttkor talán a *fratemetet* is jellemezte – ám ez utóbbi fórum egyre inkább elveszti ezt a kezdeti arculatát.

Sokszor a férfiak állnak a rivaldafényben. Egy papné egyszer úgy fogalmazott, hogy ő csak akkor mehet fel a szőszekre, amikor takarítja a templomot. Amennyire lehetséges, el kell szakadni az életidegen hagyományos szerepektől. Ugyanakkor mindenkinek érdeke, hogy a papnék – önazonosságuk megőrzésével – férjük egyenrangú partnerei és hűségesei legyenek.

Szerény kísérletként talán hozzájárulhat ehhez a *Példabeszédek* könyve idézett szakaszának mai aktualizálása: „Derék asszonyt kicsoda találhat? / Férje évtizedek múltán is szerelmes belé. /

Kapcsolatuk meglepetéseket rejteget. / Türelmesen neveli a gyermekeket, / Lemélyesen tartja össze a családot. / Helytáll saját hivatásában, / és férjének, a lelkipásztornak segítségére van. / Gyerekek-istentiszteletet tart és baba-mama kört szervez, / meglátogatja a beteget / a kórházban és otthonukban. / Adventi koszorút készít / és számtalan meglepetést. / Alig ér véget az istentisztelet, / meleg ebéddel várja férjét, / vendégek számára is gyakran terít. / Karácsonyi vásárt készít elő, / Gyönyörű szőteseket alkot. / Derék asszonyt kicsoda találhat? / Sokakat hívogat a templomba, / hűségesen ül a harmónium mellett. / Bizony mondom néktek, boldog az a gyülekezet, / amelyben ennyi Mária és Márta szolgál. / Bizony mondom néktek, nagyon boldog az a család, / amelyet ilyen asszony tart össze.”

Fabiny Tamás püspök Északi Egyházkerület

ESPERESI KOLLÉGIUM

Fókuszban a cigánymisszió

► Kétnapos tanácskozási gyűlések összehozták október 6-7-én egyházi püspökei és esperesei a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban. Az esperesi kollégium fókuszában ezúttal a cigánymisszió problémaköre állt.

A tanácskozás első részében egyházunk pályázati felelősei adtak tájékoztatást az aktuális pályázati tudnivalókról és a szükséges teendőkről. Ezután Smidélusz Gábor „Szélróza atya” értékelte a nyári közéleti Szélróza találkozót. Elmondta, hogy idén résztvevői csúcst hozott az országos ifjúsági esemény, hiszen a rendezvényen összesen kétezer-nyolcvanhét fő vett részt, közülük ezeregyháromezer évig volt.

A kiértékelést követően a hivatásosok egyik lehetséges módszeréről, a „szupervízioról” esett szó (a téma egyházunkban is egyre többször kerül szóba), majd Lupták György adott ismertetést a ProChrist 2009 elnevezésű műholdas evangélizáció előkészületeiről. Az első nap végén közérdekű püspöki bejelentések, illetve kerületi megbeszélések zárták a tanácskozást.

Az esperesi kollégium második napján foglalkozott a cigánymisszióval. Magyar Balogh Erzsébet református missziói lelkész a református egyház cigánymissziójáról adott tájékoztatást.

Orián Géza szociális munkás Ferencvárosban végzett szolgálatáról beszélt, Bakay Péter cigánymissziói referens pedig evangélikus egyházunk e területen folytatott tevékenységét értékelte.

Érdekes színfoltja volt a programnak Mesmer Ottó őrszigeti lelkész megdöbbenő, időnként sokkoló előadása; ő az osztrák rendőrség kötelékében végző különböző krízishelyzetekben – balesetek, tűzvészek, büntények, öngyilkosságok – felügyelői szolgálatot.

A kétnapos esperesi kollégium igei keretét egyházi püspökeink, illetve Szeverényi János országos missziói lelkésznek a bibliatanulmányai adták.

■ KISS MIKLÓS

A szociális munkás esete étkészletével

A cigánymissziói szolgálat időnként meglehetősen elgondolkodtató helyzeteket is produkál. Bizonyíték erre Orián Géza szociális munkás esete, aki a helyi önkormányzat és a református egyház megbízásából végző cigánymissziót Ferencvárosban, az Illatos út környéki „Dzsumbujban”.

Még szolgálatának első időszakában ismerkedett meg egy cigány családdal. Amikor megtudták, hogy melyik egyházat képviseli, kijelentették: bizony ők maguk is reformátusok, csak sajnos gyermeküket eddig – érthetetlen okból – elfelejtették megkereszteltetni.

Hamarosan erre is sor került. Az istentisztelet előtt a népes család tagjai ott serepeteltek Orián Géza körül, előzékenyen lesegítették róla a kabátját, ám ezalatt kiemelték a zsebéből a lakáskulcsát. A keresztelés végén felsegítették rá a kabátot, a zsebbe pedig időközben már visszakerült a kulcs.

Orián Géza hazatért; földbe gyökerezett a lába, és elkezdte a szeme, amikor észrevette, hogy a keresztelés alatt – az ellopott kulcs segítségével – a lakását kirabolták. De mivel hivatalos volt a keresztelési ebédre, akkor nem nagyon tudott a rablással foglalkozni.

Amikor a család asztalhoz invitálta őt, furcsa érzése támadt. Valami itt nincs rendjén. Valami olyan ismerősnek tűnt a számára.

Először nem tudta megfogalmazni, mi az, de amikor az első kanál levest a szájába vette, rádöbben: a saját, ellopott étkészletéhez tartozó tányérből kanalazza az ételt.

Az első döbbenet elmúltával természetesen szóvá tette sérelmét, és megpróbálta visszakövetelni az étkészletet, de a család egyik rokona halálosan megfenyegette. Ezek után Orián Géza jobbnak látta tovább nem firtatni étkészletének a sorsát, de – mint arról Balatonszárszón bizonyosságot tett – missziós szolgálatát máig nem adta fel.

Biblia – teológia – ökumené

Győrben ülésezett a Theologiai Szemle szerkesztőbizottsága

► Kibővített, nyilvános szerkesztőbizottsági ülést tartott a Theologiai Szemle című folyóirat Győrben. A Biblia – teológia – ökumené címmel megrendezett tanácskozásnak – melyen a szerkesztőbizottság tagjain kívül környékbeli lelkészek és református teológiai hallgatók voltak jelen – október 9-10-én az evangélikus püspöki hivatal adott helyet.

A tudományos ülés nyitányként a házigazda, Ittész János evangélikus elnök-püspök tartott áhítatot a Biblia évének ígéje, Jel 1,3 alapján („Boldog, a ki olvassa, és a kik hallgatják e prófétiáknak beszédeit, és megtartják azokat, a melyek megírattak abban; mert az idő közel van”; Károli-fordítás).

A Magyar Bibliatársulat főtájkára, dr. Pecsuk Ottó a Biblia évről beszélt mint az ökumenikus konszenzus jeléről. Szólt az eredményekről, az ökumenikus közzeledésről és a még meg nem valósult lehetőségekről, például egy ökumenikus bibliafordítás készítéséről; erre már van példa több nyelven, de elkészítése nem kevés „áldozatba” került a római katolikus, a protestáns és az ortodox teológusoknak.

Dr. Vladár Gábor, a Pápai Református Teológiai Akadémia rektora meglepő szemléltetőszóval érkezett: a Codex Vaticanus B 1209-es – görög nyelvű Biblia – hasonmás kiadásának hatalmas kötetét hozta magával. Ezzel illusztrálta Az újszövetségi kánon kialakulásának tárgyi hermeneutikai feltételeiről címet viselő előadását. Többek között hivatkozott D. Trobisch kánontörténeti elméletére, röviden ismertette a Marcion által összegyűjtött

FOTO: MENYES GYULA

Újszövetséget (Kr. u. 150), melyről különböző elméletek születtek érvényességét és elsőségét illetően. Öröm volt látni a pápai teológus ifjúság egy csoportját a hallgatók között.

Kalota József ortodox érseki vikárius egy tanulmányt ismertett a Septuagintáról, a héber Ószövetség görög nyelvű fordításáról. Szuhánszky T. Gábor metodista lelkész, az Aliansz Magyar Evangéliumi Szövetség főtájkára a hazai metodista egyház küldetéséről és a Biblia évében végzett szolgálatáról szólt. A beszámolót Lentulai Attila református esperes folytatta arról, hogy milyen gyülekezeti és ökumenikus programokat és alkalmakat tartottak a Győr-Sopron-Pápai Református Egyházmegyében ebben a Szentírásra összpontosító évben.

Dr. Bóna Zoltán, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtájkára, a Theologiai Szemle felelős szerkesztője a folyóirat szerkesztésének és terjesztésének helyzetét foglalta össze. Végül rövid hozzászólások után dr. Kádár Zoltán református esperes, a szerkesztőbizottság elnöke értékelte és köszönte meg az elhangzottakat, majd zárta imádsággal az ülést.

A bizottság kis csoportja – az ökumené gyakorlati és személyes bizonyosságaként – látogatást tett a római katolikus püspökségen.

Dr. Pápai Lajos megyés püspök a kapu-

ban fogadta a vendégeket, majd bemutatta az ősi műemlék épületet, elsőként az előtérben kiállított püspöki palástot és a mennyezeten a második világháborús golyók nyomait.

A látogatók megrendülten hallgatták Apor Vilmos egykori püspök mártírúrnak történetét: 1945 nagypéntekén két-százhetven nőt és gyermeket rejtett és védelmezett a pincében a szovjet katonák elől. Egyiküket szabályosan ki kellett toloncolnia a bejáratig. A katona először a mennyezetre lőtt egy sorozatot, azután pedig rálőtt a teljes püspöki díszben újjá álló Apor Vilmosra. Tettétől megremülve társaival együtt elmenekült.

A püspök életét már nem lehetett megmenteni, húsvétkor halt meg. Életét adta a híveiért. Az ökumenikus kis gyülekezetnek – mint egy kórusnak – a szívből fölcsakadt a katolikusokkal közös gyülekezeti ének: „Hadd menjek, Istenem, mindig feléd...”

A látogatók ezután a gyönyörű püspöki kápolnát tekintették meg, benne egy hordozható, Mária Terézia korabeli – és ma is működőképes – sípos orgonát, majd a hatalmas könyvtárat és a termeket keresték fel. A vizitációt kötetlen beszélgetés zárta a vendéglátó lakásán. Kedves megbeszélés volt, amikor Pápai Lajos elárulta, hogy régóta rendszeres olvasója a Theologiai Szemlének.

■ KARSAY ESZTER

Közös múlt, közös asztal

Évadnyitó disputa a Pilinszkyben

Európa közös gyökere a zsidó-keresztény kultúra című vitára hívta meg beszélgetőpartnereit az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány. A rendezvénynek, mely az alapítvány által szervezett beszélgetéssorozat ötödik évadának nyitóalkalma volt, október 7-én a Pilinszky János irodalmi kávéház adott otthont.

Az eszmecsere résztvevői – Pálinskás

József, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) elnöke, Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi és Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanszékvezető professzora – igen különböző háttérből érkeztek, ám az est végén a különbözőségeik ellenére a zsoldoros szavaival búcsúzhattak: mily gyönyörűség a testvérek egysége...

A zsidó-keresztény kultúra alapköve az élet tisztelete, a lét magasabb értelmébe vetett hit, a szabadság és a felelősség – kezdte a beszélgetést Pálinskás József. Az MTA elnöke többek között kiemelte, hogy Európában az irodalomban, az építészetben, a filozófiában és a tudományban egyaránt fellelhető a zsidó-keresztény kultúra hatása.

Schweitzer József arról is beszélt, hogy a politikai romlás az erkölcsi romlás egyenes következménye lehet, mert az igaz dolgokat csak igaz eszközökkel lehet érvényre juttatni, s emiatt nem áll meg az a tétel, hogy a cél szentesíti az eszközt.

Magyarországon a rendszerváltás ellenére nem sokan veszik igénybe a hitoktatást – vélte Szabó Lajos. A professzor szerint e tudás nélkül pedig csaponganak az emberek, kellő ismeretek hiányában nem tudnak tájékozódni a mai világban.

■ SZEVEÉNYI ÁGNES

Szabó Lajos, Pálinskás József és Schweitzer József

FOTO: KONDELA MIHÁLY

Népzene és a százéves Nyugat

Az ország több pontján vehetnek részt evangélikus diákok ahhoz hasonló rendhagyó irodalomórán, mint amilyenre október 9-én Budapesten, a Hagományok Házában került sor – tájékoztatta lapunkat Visnyei Emőke, a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) Ladik kultúrmissziós szakcsoportjának munkatársa. A Ladik által rendezett rendhagyó irodalom- és hagyományörző órán Agócs Gergely népzene előadásán szórakozhatott – és persze értékes információkkal gazdagodhatott – a fiatal közönség. A program második részében a Misztrál együttes (képünkön) adott koncertet, melyen a Nyugat íróinak megzenésített versei csendültek föl. A mintegy százfős diáksereg a fővárosnak és környékének – nem kizárólag egyházi – iskoláiból érkezett.

■ SZ. Á.

FOTO: SZEVEÉNYI ÁGNES

HIRDETÉS

Megjelent Az ünnep éneke című korálgyűjtemény

Herbert Wulf háromszólamú kórusgyűjteménye a vasárnapok gradulálénekeinek feldolgozásait tartalmazza szoprán, alt és férfikari szólamokra. Lehetővé teszi az alternatív előadást, vagyis hogy a versszakokat a gyülekezet és a kórus felváltva szóltassa meg. A szólamok hangterjedelme tudatosan a gyülekezeti kórusok hang adottságaihoz van szabva. A kötet megrendelhető az evangélikus Kántorképző Intézet címén (2151 Fót, Berda József u. 3., kantarkepz@citromail.hu).

HIRDETÉS

Meghívó

Szeretettel hívjuk és nagyon várjuk a kedves testvéreket a kissomlyói templom (Kossuth u. 94.) felszentelésének 225. évfordulójára október 26-án 15 óra 30 percre. A hálaadó istentisztelet igehirdetője Vető István püspökhelyettes lesz. Az istentiszteletet szeretetvendégség követi.

Templomunk renoválását megkezdjük, a toronysisak elkészült.

Kérjük azokat, akik elszármaztak Kissomlyóról, vagy van valamilyen kapcsolatuk gyülekezetünkkel, adományaikkal támogassák a nagyszabású felújítási munkálatokat.

Erős vár a mi Istenünk!

Cserégi István lelkész (20/824-7230; 20/824-5454)

HIRDETÉS

Szentföldi utazás

A miskolci evangélikus gyülekezet – Sándor Frigyes esperes vezetésével – az elmúlt években különféle kulturális, hitméllyítő utazásokat (Luther-út, Firenze és Róma stb.) szervezett. Legközelebbi programja – az ideai zárandókut megisméltéseként – 2009. február 26. és március 5. között egy szentföldi látogatás lesz. A várható részvételi díj 266 500 Ft/fő.

Bővebb információt kérni, illetve jelentkezni – november 2-ig – az alábbi címenek és elérhetőségeken lehet: Miskolci Evangélikus Egyházközség Lelkesi Hivatala, 3530 Miskolc, Hunyadi u. 8.; telefon: 46/505-726, 46/505-727; 20/824-3222; e-mail: luther@chello.hu.

A megtisztító tűz

Komoly zenei siker Szokolay Sándor októberi oratóriumának ősbemutatóján

Látszatra az utóbbi időben Szokolay Sándor eltűnt a magyar zenei életből; megnyilatkozása mindig ünnepnek számított. A hetvenes-nyolcvanas években televíziós és rádiós műsorok gyakori szereplője volt, hangjára mindig odafigyelt a közélet, hiszen egyike az utolsó összekötő kapcsolatoknak Kodály Zoltán és a jelen között.

Mindig büszke volt békéstarhosi tanulóveire, arra az iskolára, amely elmondása szerint „megvalósította azt, amit Kodály megálmodott”. Meggyőződéséből akkor is kiállt mestere mellett, amikor mások kétségbe vonták a nevét viselő pedagógiai módszer hasznát, s megkérdőjelezték Kodály zeneszerzői kvalitásait.

Szokolay ezt az örökséget, a népzene, a kóruskultúra szeretetét viszi tovább élete folyamán. A sziklaszilárd alap ké-

művének tekinti a hetvenperces monumentális alkotást. Az oratórium ihletője az 1956-os forradalom, amely életre szóló élményt adott az akkor huszonöt éves fiatal embernek.

A rádióban majd egyórás beszélgetésnek lehettünk tanúi, az előadás előtti interjú (képünkön) a közönség is megismerhette a mű keletkezésének műhelytitkait. „Az Október végi tiszta lángokat kifejezetten Kocsis Zoltánnak dedikáltam – nyilatkozta a komponista –, e tökéletes hallású muzikusnak, aki a legbonyolultabb orkesztrális anyag rétegeit is az utolsó hangig „áthallja”.

A Művészetek Palotája zsúfolásig megtelt a bemutatóra. Négy részre, ezen belül hét tételre tagolódtak a mű (Requiem – Kyrie, Dies irae – Libera me, Sanctus, Agnus

keményiségét, belecsempészi a Boldogasszony anyánk néphimnusz parafrázisát. Az erőteljes utolsó tétel szintetizálja a művet, nyomatékosítva Szokolay szellemiségét: „Valamiért és nem valami ellen küzdöttek egykoron.” Számos kis kulissza ad zenei hátteret, és oldja a mélyebb témákat. Számomra a legkedvesebb az Agnus Dei hangzásvilága volt, emlékeztetett az op. 59, 1977-ben vegyes karra komponált, A zengő csudaerdő balladája című műre, amely számos magyar kórusnak hozta meg a nemzetközi sikert.

A grandiózus alkotás bemutatása a Nemzeti Filharmonikusoknak, a Nemzeti Énekkarnak, a Magyar Rádió Gyermek-kórusának és a karmesternek, Kocsis Zoltánnak egyaránt embert próbáló feladatot jelentett, s ők nagy szívvel, elkötelezettséggel oldották meg. Noha Szokolay vérbeli kóruszerző, neki sem volt könnyű megtalálni az énekkar, gyermekkar, zenekar hangzási arányait. Véleményem szerint a gyermekkarra aránytalanul nagyobb teher jutott, s a szöveget követve a súlyos szavak interpretálásában az ifjabb generáció – sokszor hanggi adottságai miatt is – erőten volt.

Az est ünnepélyességét fokozta, hogy első részében az együttes Bartók Béla Zene híros hangszerekre, ütőkre és cselesztára című alkotását szólaltatta meg. A darab előadásához Kocsis két nagyszerű művészt is meghívott, akik vendégként beültek a zenekarba: a koncertmesteri széken Kelemen Barnabás, az első csellista helyén Perényi Miklós foglalt helyet.

Az Október végi tiszta lángokat lehet szeretni, s a közönség is – az ovációkból ítélve – a szívébe zárta. Megnyugtató és egyszersmind lehangoló, hogy egy hetvenhét éves zeneszerző életösszegzésre szánja magát. Megnyugtató, mert e summazat emberi és lélekelő; lehangoló, mert ebben a korban más országokban elnöki karriernek indulnak el, s zenészkörökben még fiatalnak számít. Lehet idézni az idős Verdi példáját, s fülembe csengetnek a nyolcvanöt éves Solti György szavai, akinek zenei naptára öt évre előre volt betáblázva.

A pénteken hallottak alapján csak azt tanácsolhatjuk: vegye elő a naptárt, Szokolay Sándor, Ön is!

■ CSERMÁK ZOLTÁN

A SZERZŐ FELVÉTELE

sőbb kiegészül a dráma iránti roppant érzékenységgel, amelyet színpadi műveiben tovább is tud adni hallgatóinak. A Tűz márciusa, Az iszonyat balladája vagy a García Lorca műve alapján megformált Várnász címében is előrevetíti a szenvedélyt, a drámát.

A hetvenhét éves komponista hosszabb hallgatás után megint a zenei közélet reflektorfényébe került. A Nemzeti Filharmonikus Zenekar Kocsis Zoltán vezényletével október 10-én a Művészetek Palotájában mutatta be Október végi tiszta lángok című, Nagy Gáspár verseire írt oratóriumját.

A koncertet megelőző híradások hangsúlyozták, hogy a szerző élete fő

Dei – Lux aeterna), általában egy gyors s egy lassúbb tételre. Tehát keretében a klasszikus halotti mise formáját követi; ezen a szerkezeten belül pedig már nyitottabbá vált az alkotás, profán és liturgikus szövegek váltották egymást. Zeneileg a szerző ragaszkodik a szigorú tonalitáshoz. A kórus – mint a zeneszerző műveinek jó részében – főszerepet játszik, a zenekar a vokális struktúra szolgálóleánya. A kórusrészletekből első hangzásra megállapítható, hogy papírra vetője kodályi nevelésben részesült.

A két kulcstétel a Dies irae és az utolsó, a Lux aeterna. Az előbbi a leghatásosabb, fennkölt hangzású, s a szerző, hogy oldja

■ CSERMÁK ZOLTÁN

A MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJJAL KITÜNTETETT

Evangelium Színház

DUNA PALOTA (Budapest V., Zrínyi u. 5.)
2008. őszi programja

Szabó Magda: Szent Bertalan nappala

(történelmi játék két részben)

SZEREPLŐK:

Csokonai Domokos főkurátor	Szabó Péter
Szilágyi professzor	Bánffy György Kossuth-díjas kiváló művész
Udvaros házicseléd	Kárpáti Tibor
Müller vámgazgató	Bitskey Tibor Kossuth-díjas érdemes művész
Von Waldbott	Mucsi Sándor
Lengyel senior	Lénárt László
Ágnes fogadósné	Gyurin Zsolt
Nagy Sámuel udvari ágens	Buzogány Márta
Bálintffy	Bicskei Kiss László
Budai professzor	Rékai Nándor
Királyné, egy deák anyja	Szarvassy Csaba Zsolt
Peidl, titkosrendőr	Borbáth Ottília
	Medgyessy Pál

Történik 1794–95-ben Bécsben és Debrecenben.

Zenei szerkesztő Pacher Gréti
Díszlet- és jelmeztervező Huro Anna Mária
Rendező Udvaros Béla

ELŐADÁSOK:

Október 18., 25., szombat: délután 3 óra
Október 19., 26., vasárnap: délután 3 óra

Jegyárúsítás mindennap a 70/536-2862-es telefonszámon, e-mailben a szorka@citromail.hu címen, valamint hétfő, szerda, péntek délután 14–18 óra között a Duna Palota portáján: 1/235-5500. Helyárak: 2400, 2000, 1800 Ft.

HIRDETÉS

A Pilinszky Café programjai

Krúdy-vacsora. Zenés gasztronómiai utazás és borkóstoló lesz irodalmi és filmetűdökkel a százharminc esztendeje született Krúdy Gyula tiszteletére Praznovszky Mihály irodalomtörténész kalauzolásával október 21-én, kedden 19 órakor. Közreműködik Kubik Anna és Oberfrank Pál. Fogások: finom virsli pörköltlében, húsleves előírt velős csonttal, libapecsénye, töltött káposzta, sztrapacska, szalagos fánk. Ital: pálinka, ötfele bor, barna ser, szódavíz. Az esten való részvételi ára: 8500 Ft. Asztalfoglalás: Szikora Réka, 20/389-7525.

Új moldvai táncház nyílik kéthetente szerdánként! Belépő: diákoknak 300 Ft, felnőtteknek 500 Ft. Táncot tanít Gyurka Fábrián (Magyarfalú). Zenél a Berszán és Kavalkád együttes koalíciója. Fergetes megnyitóbuli október 22-én, szerdán este 8 órától. A táncházat megnyitja: Oberfrank Pál színész.

Cím: Pilinszky Café, 1052 Budapest, Váci u. 33.

Újratemetik Janus Pannoniust

► **Ünnepélyes körülmények között újratemetik október 21-én a pécsi székesegyházban Janus Pannoniust. A nagy humanista költő és püspök maradványait még 1991-ben, a székesegyház fűtésrendszerének korszerűsítéséhez kapcsolódó árokásás alkalmával találták meg, majd hosszabb ideig tartó, komoly antropológiai vizsgálatoknak vetették alá, hogy kizárják a tévedés lehetőségét.**

Pécs huszonhatodik püspökének, vagyis Janus Pannoniusnak a csontjai horganyzott rézlemezekkel díszített fakoporsóba kerültek; a sírhely a pécsi székesegyház altemplomában, Dulánszky Nándor püspöké mellett lesz. A költő síremlékét Rétfalvi Sándor szobrászművész készíti.

Az október 21-i újratemetést emlékkonferencia és püspöki szentmise előzi majd meg, de már egy nappal korábban bárki leróhatja kegyeletét a bazilikában felállított ravatal előtt. A Baranya Megyei Múzeumok Igazgatósága mandulafát ültet a költő tiszteletére, és több vele, illetve a korával kapcsolatos kiállítás is nyílik a baranyai nagyvárosban. A pécsi püspökség pedig úgy döntött, hogy az újratemetéssel nyitja az egyházmegye fennállásának ezredik évfordulójára emlékező ünnepség- és rendezvényorozatot, amely egyébként jövőre lenne esedékes.

A Dráva menti Csezmicén 1434-ben kisenemesi családban született Janus Pannonius földi maradványait egyeb-

ként egy véletlennek köszönhetően találták meg a pécsi székesegyházban 1991-ben, amikor a fűtésrendszer korszerűsítése miatt az altemplom nyugati fala mellett egy hosszabb árkot kellett ásni. A munkálatok közben nyolc középkori sír került elő, az egyik nagyjából a főoltár alatt helyezkedett el. Ez a hely századokon keresztül a legmagasabb rangú egyházi személyiségeket illette meg, márpedig a korabeli feljegyzések szerint Janus Pannoniust pontosan ide temették.

A humanista költőre „terelte a gyanút” az is, hogy a sírban talált csontváz bal tenyere alatt az 1464-ben megválasztott II. Pál pápa ölből készült bülldája volt. Tudvalevő, hogy Mátyás király Janus Pannoniust küldte Rómába, hogy az uralkodó nevében üdvözzölje a frissen megválasztott pápát, akitől a feljegyzések szerint 1465 márciusában valóban kapott egy ölből készült bülldát. A költő itáliai útja során nemcsak Rómában, hanem Velencében is tárgyalt a török elleni küzdelem folytatásáról, valamint pápai engedélyt szerzett nagybátyja, Vitéz János pozsonyi egyetemének megalapításához, és kódexeket vásárolt a király és saját maga számára. A fellelt tárgyi bizonyítékok tehát megerősítik, hogy a sírban Janus Pannonius csontjait találták meg.

Amúgy az említett római út volt a

költő karrierjének a csúcsa. Ebben az időben rendkívül jó viszonyban volt Mátyás királlyal, több verset is írt a tiszteletére. Jellemző a köztük lévő viszonyt a következő két sor: „Mennyi sokat tétél értem, ha sorolni akarnám, / Hát vagy ezer száját kellene kérnem előbb.”

1471-re azonban megromlott a király és a pécsi püspök jó viszonya. Vitéz János egész köre úgy érezte ekkor, hogy a király elárulta apja hagyományát, elhanyagolja a török elleni védekezést; az elégedetlenkedők Hunyadi János egykori

törökverő vezérével karöltve összeesküvést szerveztek a megbuktatására. Mátyás azonban idejében értesült a pártütők tervéről, és kemény kézzel, még csírájában elfojtotta a szervezkedést. Janus Pannoniusnak is menekülnie kellett a király haragja elől.

A felvidéki Léván tartózkodott, amikor megtudta, hogy Mátyás el akarja fogatni. Először püspöki székvárosába, Pécsre futott, majd 1472. március 15-én innen is továbbmenekült. Itáliába akart eljutni, hiszen ott sok barátja élt. Nagybátyja, Vitéz János jóvoltából ugyanis ifjonti korában, még 1447 és 1454 között Ferrarában Guarino da Verona iskolájában tanult. Az itt eltöltött esztendő alatt alapos humanista műveltségre tett szert, a latin és a görög nyelv mellett el-sajátította a humanista poézis alapelemeit, és költővé érett. Mestere, Guarino széles körben propagálta műveit, melyek hamarosan kedvelté tették az észak-itáliai humanista körökben. 1454-ben a padovai egyetemen kánon- és római jogot tanult. Az egyetem elvégzése után itáliai körutat tett, majd 1458-ban nagybátyja, Vitéz János hívására tért haza, Magyarországra. Amikor tehát Mátyás király haragja elől menekülnie kellett, úgy gondolta, hogy Itáliában új életet kezdhet, hiszen ott kiterjedt kapcsolatrendszere volt.

Azonban az akkor már évek óta tü-

dóbjában szenvedő költő nem tudott eljutni céljái, mert útközben tüdőgyulladást kapott, és a Zágrábtól nem messze lévő Medveváron 1472. március 27-én meghalt. Ott is temették el, a Remete nevű pálos kolostorban. Barátai azonban nem sokkal később titokban Pécsre szállították a hamvait, ahol is több éven keresztül egy kátrányos koporsóban rejtgettek.

Amikor Mátyás király megenyhült irányában, és engedélyezte, hogy püspökhöz méltó módon temessék el, a pécsi székesegyház altemplomában a főoltár alatti sírba helyezték a maradványait. Azután, hogy sírját 1991-ben fellelték, a csontokat alaposan megvizsgálták. Az antropológusok megállapították, hogy az életkor, a magasság, valamint a betegségek mind megfelelnek a Janus Pannoniusról rendelkezésre álló adatoknak. Még a kátránynyomok is kimutathatóak voltak a nyughelyén, a megtalált sír pedig ott volt, ahol a hagyomány szerint a humanista költőt eltemették.

Am mindezen túl mégis a Marcsik Antónia és K. Zoffmann Zsuzsa által vezetett antropológuscsoport szakvéleménye tette egyértelművé, hogy a sírban talált csontok tényleg Janus Pannoniuséi, amit egyébiránt az imént már említett tárgyi bizonyítékok is alátámasztanak. A vizsgálatban részt vevő Kárpáti Gábor Csaba így foglalta össze az antropológusok szakvéleményét: „Ha nem Janus Pannonius, akkor százszázalékos hasonmása. Egy mostani gyilkossági ügyben ezek alapján a közvetett bizonyítékok alapján azonosítani lehetne.”

■ JEZSÓ ÁKOS

Meddig terjed bennünk a részvétel? Csak a gyászolókkal tudunk együtt érezni, vagy a haldoklókkal is? Tudjuk-e kitartóan ápolni és evangéliummal vigasztalni a beteget? Le tudunk-e szeretettel hajolni azokhoz az esetekhez is, akik önhibájukból estek el? Akarunk-e még Afrikába menni misszionáriusnak, miként az sokunk fejében megfordult, az „első szeretet” hevében?... Vagy inkább azzal nyugtatjuk magunkat, hogy mára nemcsak a misszió, de a diakónia, a karitatív munka is „intézményesült”, így – közvetve – adományainkkal is eleget tudunk tenni a felebaráti szeretet gyakorlásának és a missziói parancsnak? Tény és való, kell ahhoz némi extra karizma, többletelhivatottság, hogy a keresztény ember teljes odaadással legyen képes mindenkor Krisztus szeretetével közeledni minden útjába kerülő rászorulóhoz. De mit gondoljunk azokról, akik ezzel a krisztusi lelkiülettel azokhoz is képesek odafordulni, akik – bíróságok ítélete alapján – jogosan kerültek „szorult helyzetbe”? Összeállításunk a börtönmisszióban – tőlünk távol – tevékenykedő keresztények törekvéseiről tudósít...

Az Evangélikus Élet szerkesztőbizottságának korábban tagja volt egy ismert újságíró, aki ha hiányzott, általában külföldi útjai miatt maradt távol üléseinkről. Egy népszerű női magazin vezető munkatársaként „utaztatta meg” őt – több világi médium képviselőjével egyetemben – hol egy légitársaság, hol egy multinacionális vállalat... Az egyházi sajtó munkatársait keresztény szervezetek sem igen szokták efféle tanulmányutakra invitálni, de talán nem véletlen, hogy a nyáron épp a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság (Prison Fellowship International – PFI) részéről kaptunk lehetőséget egy külhoni konferencián való részvételre. Ennek a tengerentúlon rendkívül nagy tekintélynek örvendő ökömenikus világszervezetnek a keresztény vezetői ugyanis korábban – többségükben – az üzleti életnek, illetve a politika világának voltak elismert szereplői.

Áll ez a szervezet hazai tagozatának, a Magyar Testvéri Börtöntársaságának az elnökére is, aki azáltal tett szert nemzetközi hírnévre (és nemzetközi kapcsolatokra), hogy 1989-ben – az egész kommunista táborban elsőként – lett ellenzéki országgyűlési képviselő. Roszik Gábor azonban már 1989-ben is evangélikus lelkész volt, és – a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság alapítójától eltérően – azóta is csak ebben a minőségében fordul meg büntetés-végrehajtási intézetekben.

Am korántsem az alapító, Charles W. Colson az egyetlen, akit személyes tapasztalatok indítottak a börtönmissziós szolgálatra. Ha az imént a PFI elismertsége és kapcsolatépítő képessége mögött (a Prison Fellowship jelenleg már a világ százötvenöt országában működik) vezetőinek „felső körökben” való jártasságát sejtettük, tegyük hozzá: közülük nem kevesen fogvatartottként fordultak meg először börtönökben, avagy – ha úgy tetszik – az alvilág sötétjéből jutottak Krisztus világosságára. Akárhonnan nézzük is a dolgot, a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság tevékenységének hitelét és hatékonyságának kulcsát nem utolsósorban az adja, hogy munkatársainak többsége – úgy mond – „hétpróbás keresztény”.

A PFI-póló felírata: „Ahol szeretet és igazság találkozik”

Tekintettel a térségre

Ott, ahol a büntetés-végrehajtás kifinomultan brutális módozatai még a közelmúltban is „népszokásnak” számítottak, talán érthető, hogy kezdetben nem csak a hatóságok fogadták értetlenül az elítéltek jogaival, életkörülményeivel, testi-lelki szükségleteivel törődni szándékozókat. Márpedig Közép-Ázsia nomád népei között még a szovjet időkben is párhuzamosan működött a hivatalos és a nem hivatalos igazságszolgáltatás. Állítólag még a múlt század közepén is bevett gyakorlat volt például a halálra ítélt feje köré vízben áztatott tevébört csavarni, majd cölöphöz kötözve hagyni, hogy a tűző napon zsugorodó bőr roppantsa össze a koponyáját...

A szóban forgó térség országai nagyjából egy időben (1991-ben), a Szovjetunió felbomlásakor nyerték el függetlenségüket. Az „éretten” gondolkodó elit tagjaitól eltekintve, a lakosságból túlzottan nagy lelkesedést nem váltott ki a hirtelen jött szabadság, és mert a népuralomnak errefelé éppúgy nem voltak hagyományai, mint szovjet válfajának; Közép-Ázsia szocialista jelzétől megfosztott köztársaságaiban a demokrácia inkább csak címke a politikai rendszereken. Nemzetközi megfigyelőknek még mindenesetre máig nem sikerült e szovjet utódállamokban demokratikusnak találniuk úgyszólván egyetlen parlamenti választást sem...

A jó hír az, hogy – mivel a Szovjetunió összeomlását követő gazdasági káoszról önerőből kevés esélyt láttak a kilábolásra – a pénzügyi-gazdasági segítség fejében (reményében) e közép-ázsiai országok ugyanakkor szerencsére viszonylag szabad mozgást biztosítanak a jogállamiság leckéit számon kérő „nemzetközi megfigyelőknek”, és többé-kevésbé – legalább látszatra – igyekeznek az emberi jogok terén is megfelelni a „nyugati elvárásoknak”.

Viszonylag, többé-kevésbé, látszatra – bizony indokolt az óvatos fogalmazás, hiszen például az ismert emberjogi szervezet, a Freedom House 2005-ben még a föld legelnyomóbb államainak exkluzív listáján szerepeltette Üzbegisztánt („The Worst of the Worst: The World's Most Repressive Societies”), Türkmenisztán pedig még tavaly is az előkelőnek cseppet sem tekinthető harmadik helyen állt a sajtószabadságot legkevésbé biztosító országok világlistáján (Worldwide Press Freedom Index).

Mindazonáltal a repedező Szovjetunió résein nemcsak emberi jogokért küzdő aktivisták, környezetvédő és különböző humanitárius szervezetek képviselői furakodtak be a térségbe (néhányan már a gorbacsovi nyitás, a glasznosztyi legelejen), de a missziós elkötelezettségű vallási szervezetek is felismerték a kínálkozó lehetőséget.

Kiválasuk, illetőleg függetlenné válásuk után Közép-Ázsia köztársaságainak majd mindegyikében rögvést deklaráltak is a teljes vallásszabadságot, csak hát ne feledjük, hogy az odaát fél évszázadnál is tovább tartó ateista agymosás egy alapvetően már szekularizálódott társadalmat kreált a nomád népekből.

Eredendően muzulmán dominanciájú térségről lévén szó, természetesen nem csak keresztény missziók kezdték meg a működésüket. A lelkekért folyó verseny szereplői közül az utódállamok kormányai már csak azért is az iszlám térítőt részesítik pozitív diszkriminációban (és kezdik mindinkább ellehetetleníteni a keresztény közösségek szervezését), mert a kereszténység leglátványosabb képviselő (a szovjet időkben melleleg többnyire lakat alatt tartott) ortodox templomok az aránylag még mindig jelentős orosz népesség – nem mindenütt kívánatos – jelenlétét demonstrálják. Pedig – mondjuk Kirgizisztánban – ma már mintegy húsz olyan bejegyzett vallási felekezet működik, amelynek székhelye (Dél-Korea, USA, Anglia és így tovább) világosan jelzi az „előélet nélküli” missziós szándékot.

A hivatalos kimutatás szerint egyébként a 198 500 négyzetkilométeren elterülő Kirgizisztán mintegy ötmillió lakosának 75%-a mohamedán, 20%-a ortodox, további 5% pedig egyéb vallás híve. Azért ne higgyük, hogy ateista már nem is él az országban. Bár a megkérdezettek általában habozás nélkül vállalják felekezeti hovatartozásukat, többségük egyáltalán nem gyakorolja vallását.

A térségben tevékenykedő keresztény missziós szervezetek palettáján a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság (Prison Fellowship International – PFI) egészen különleges színfolt. Nem valamely felekezet képviselőjében próbál gyülekezetet építeni Isten országának, hanem – ökömenikus nyitottsággal – ott hirdeti Krisztus bűnbocsátó szeretetét, ahol erre talán a legnagyobb szükség van: a nyilvánvalóvá lett bűneik miatt elítéltek között. Oda viszi tehát az evangéliumot, ahol a potenciális gyülekezet eleve adva van, méghozzá „tartósítva”... Nem nehéz belátni, hogy ez a körülmény egyszerre jelent páratlan lehetőséget és rendkívüli felelősséget.

A PFI megrepedt nádszálát jelképező logója ugyan sokak számára beszédes szimbólum (Mt 12,20), de tekintettel arra, hogy működésük más nem keresztény országra is kiterjed, a hatóságokkal folytatott érintkezésben egyáltalán nem hátrány, hogy a szervezet elnevezéséből hiányzik a „keresztény” jelző. (Előljáróban utaltunk rá, hogy sok helyütt a pusztá szándékát is értetlenül fogadják a börtönviseltek jogaival, szükségleteivel való törődésnek.)

Munkamódszerét tekintve a PFI elsősorban mégis inkább a segítségnyújtással rokonítható – lehetőségeihez mérten materiális segítséget is nyújt a legmostohább körülmények között sínylő rabok ellátásának javítása érdekében. Amíg a keresztény segítségnyújtó szervezetek többnyire tartózkodnak a direkt evangélizálástól, a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság esszenciális célja a lélekmentés. Csak épp gondosan ügyelve arra, hogy testvéri közeledésük se az eleinte általában gyanakvó hatóságokat, se a kiszolgáltatott helyzetük révén fokozottan érzékeny fogvatartottakat ne riassza. Ezért is meghatározó a jelentősége annak, hogy munkatársi gárdájában – legyenek azok önkéntesek vagy alkalmazottak – a börtöntársaság mindenütt igyekszik olyan elkötelezett keresztényeket is felolvasni a szolgálatba állítani, akik előéletük miatt járatosak az adott ország felsőbb köreiben vagy/és börtöneiben.

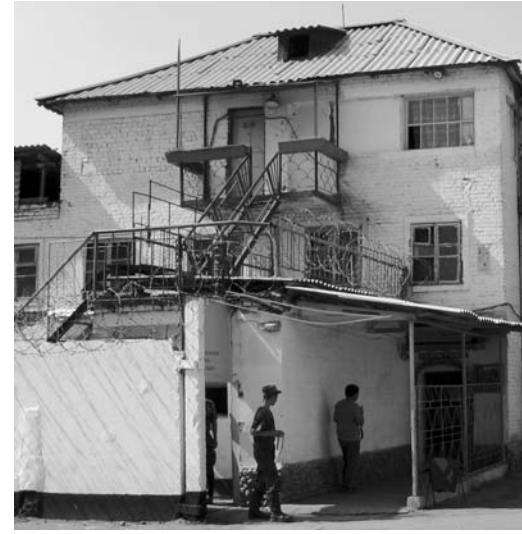
A Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság jelenleg Közép-Ázsia két államában – Kazahsztánban és Kirgizisztánban – van bejegyzett szervezetenként is jelen. A nyár közepén kirgiz földön tartott konferencia célja azonban nem csak a két fiatal tagszervezet munkatársainak továbbképzése volt. A négynapos szemináriumra a térség más köztársaságaiból is eljöttek a valamilyen szintű börtönmissziós munkát már végző keresztény közösségek képviselői. Részen azért, hogy közelebről megismerhessék a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság szervező tevékenységét, részben pedig azért, hogy megtudják, miként kellene elindítaniuk saját, nemzeti börtöntársaságuk szervezését úgy, hogy – ha erre késztetést éreznek – maguk is mielőbb a világszervezet tagjai lehessenek.

Nyilvánvaló, hogy esetükben a PFI-tagság anyagi támogatást és egyfajta védelmet is jelenthet, ám a tagfelvétel nem automatikus – a jelentkezőkkel szemben a világszervezet szigorú követelményeket támaszt. Mindenekelőtt azt, hogy soraikban teljes mértékben érvényesüljön az ökömené, s hogy a börtönmisszióban e világszervezet égisze alatt szolgálatot vállalók egytől egyig elkötelezett keresztények legyenek.

Hétpróbás k

„Először talán azt kellene elműnk, hogy az emberek ne automatikusan elvetemült gonosztevőket képzeljenek a börtönrácsok mögé, hanem emberi lényeket, akik valahol maguk is áldozatok, még ha saját bűneik áldozatai is.” A júliusi konferencia üzbég résztvevőjének mondata annak kapcsán jutott eszembe, hogy olvasom: őrizetbe vették a Biskek repülőtérén augusztus 24-én – röviddel felszállás után – földbe csapódott Boeing-737-es pilótáját. Mindössze tizenhét utas és a hűfős személyzet élte túl a hatvanöt halálos áldozatot követelő repülőgép-szerencsétlenséget. Nincs kizárva, hogy a súlyos „bűncselekménnyel” gyanúsított és bizonyára önvádolt is gyöttrődő pilóta most rablásért, garázdaságért elítéltek társaságában vájja perének tárgyalását. Mondjuk egy olyan büntetés-végrehajtási intézet fűtetlen cellájában, amelynek a fűdőhelyiségeiben telen is csak hideg vízben lehet mosni és mosakodni.

Kirgizisztáni tereptanulmány

Ferihegyről Roszik Gábor evangélikus lelkésszel indulunk útnak egy hétfő délelőttön. Moszkvában – mintegy fél nap múltán – csatlakozik hozzánk Ivan Sotirov, a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság svájci (Lausanne) székhelyű Európai Regionális Szervezetének igazgatója, a Nemzetközi Vezetőképző Intézet (Institute for Leadership Formation) bolgár származású referense. Helyesebben mi csatlakozunk hozzá, hiszen azt a kirgizisztáni börtönmissziós tréninget, amelyet Gáborral együtt fog vezetni, mégis csak ő készítette elő, tekintettel arra, hogy a közép-ázsiai országok is a „referatúrájához” tartoznak.

Az orosz fővárosból négy órát vesz igénybe a légi út Biskekig, de a Manas nemzetközi légitikótól termináljában még egyszer ennyi időbe telik, míg vízumhoz jutunk. Nem tűnik úgy, hogy az útlevelünk alá csokoládét (és még ki tudja mit) csúsztatók előnyt élveznének, ettől legfeljebb a hatóság komótos emberei élvezik még jobban, hogy ők itten „Hatóság”. A kirgiz börtöntársaság elnöke, Alin Kier mindenesetre eleve kétórás késéssel számolt, hogy azután – további hatórás mikrobuszozással – újfent magasba „repsítsen” bennünket a konferencia ezerhat száz méter fölötti helyszínére.

A Bereg nevet viselő üdülőközpont közígazgatásilag ugyan Csok-Tal településhez tartozik, ám tőle több kilométernyire, közvetlenül az Iszik-köl tó partjára

épült. Hatalmas vaskapuval védett bejáratát fegyveres őrök is vigyázzák, utcafrontján kétméteres betonkerítés álcázza kaszárnyának a szovjet idők párttüdőire emlékeztető – amúgy szerényebb

igényeket minden szempontból kielégítő – komplexumot, melynek központi terecskéjén életnagyságú Lenin-szobor köszönti Közép-Ázsia börtönmisszióban tevékenykedő keresztényeinek huszonnyolc fős csoportját.

Fáradság ide, zónaidő-eltolódás oda, a konferencia már kedd délután megkezdődik. És ekkor, ezen a közös énekléssel, imádsággal induló ismerkedő együttletten válik nyilvánvalóvá, hogy az alapinformációkkal már úgy-ahogy ellátott magyar újságíró miféle csodának lehet részese. Mert az természetes, hogy a börtön

Csoportkép készül...

Keresztények

T. PINTÉR KÁROLY összeállítása

Jurta az út szélén (az országtérkép mellett balra a jurtanyílás – Kirgizisztán címerében is látható – rácsozata)

A novo-pokrovkai börtön...

...és egyik lakója

Alekszandr atya a börtön rehabilitációs körletének női vezetőjével

Úton a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság régiófelelőseivel

törtársaság helyi munkatársain kívül vannak itt néhányan a kazahsztáni tag-szervezettől is, de az egyáltalán nem magától értődő, hogy a tádzsik és a türkmén testvéreknek is sikerült eljutniuk a tanácskozásra, nem szólván az üzbégek-ről, akiknek hazájában a keresztény felekezetek közül csak az ortodox egyház működése engedélyezett...

Másrészt felemelő tapasztalni, hogy keresztényként valóban mint testvéreket ölelik meg egymást azon testvérepekhez tartozók, amelyek a történelem folyamán azért előszeretettel öldökölték is egymást. (Az etnikailag egyébként is meglehetősen vegyes Kirgizisztán délkeleti részén még 1990-ben is több száz halálos áldozatot követelt az egyik üzbég enklávén környékén kiújult nemzetiségi villongás, de feljegyeztek már véres összecsapást kirgiz földön üzbégek és tádzsikok között is.)

És persze vannak oroszok is az alkalmi gyülekezetben, kazah, kirgiz vagy éppen üzbég delegátusként. Ebben a körben viszont, ahol amúgy is az orosz a közös nyelv, ennek éppúgy nincs jelentősége, mint a felekezeti hovatartozásnak. A Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság közép-ázsiai koordinátora például – Szong Yong Pak személyében – történetesen egy presbiteriánus háttérrel újjaszülött dél-koreai fiatalember, aki immár kilencedik éve Tádzsikisztánban szolgál az elítéltek között. De vannak itt evangélikusok, baptisták, pünkösdisták, szabadegyházaiak... Egyedül az orosz ortodoxia képviselété-

nek hiánya feltűnő – másnap azonban teljes lesz az ökumené. Igaz, Alekszandr Dobrogyev börtönmissziós programigazgató az Orosz Ortodox Egyház Szent Szinódusának Moszkvai Patriarchátusából érkezik közénk. Nem utolsósorban éppen azért, hogy a szeminárium végeztével egyháza kirgizisztáni illetékeseit is megpróbálja együttműködésre bírni. Társa ebben természetesen Ivan Sotirov lesz, aki – megtérése előtt – diplomáciai szolgálatban tevékenykedett az ENSZ-ben, és eredetileg szintén az ortodox egyházhoz kötődött. (Alekszandr atya pedig, mielőtt pápi pályára lépett volna, az orosz belügyminisztérium magas beosztású tisztségviselőjeként felügyelte – a börtönöket.)

Talán az etnikai és felekezeti különbségek feloldásában játszott szerepénél is nagyobb érdeme a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaságnak, hogy nemcsak tevékenységének alanyaként közelít a fogvatartottakhoz, de súlyt helyez arra is, hogy a hitre jutók maguk is szolgatársaként kapcsolódhassanak be a szervezet munkájába. Közép-Ázsia börtönmissziós aktivistáinak szemináriumáról a tudósító számára feledhetetlen élmény marad, amint az Iszik-köl fölé nyúló mólón kéz a kézben imádkozik a biblia-szövetségénél dolgozó tudós lelkes és a civilben betanított munkából élő egykori „börtöntölteltek”.

A három és fél napos konferencia azonban nem a résztvevőiről szól, hanem a szolgálatról. Arról, hogy a börtönviszonyok hol milyen szükség enyhítését kívánják meg azoktól, akik végső soron persze a legfontosabbal, az igazi kegyelem elfogadásának lehetőségével szeretnék megajándékozni a fogvatartottakat. És a legfontosabbtól, arról, hogy a büntetés-végrehajtási intézetekben hol, miként, milyen körülmények-lehetőségek között hirdethető Isten bűnbocsátó szeretete. Nos, ez ma Közép-Ázsiában nyíltan még nem mindenütt lehetséges. Mindazonáltal Roszík Gábor – úgy is, mint a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság e régió segítségét vállaló megbízottja, de úgy is, mint a Magyar Testvéri Börtöntársaság elnöke, illetve a Börtönlelkesek Magyarországi Szervezetének elnöke – meggyőzően sorolja az adaptálható módszereket. Bár felsőfokú horvát nyelv-tudását a „folyosói beszélgetések” során az oroszban is mindinkább kamatoztatja, angolul tart előadásokat azokról a nálunk már működő, lapunkban is többször ismertetett programokról (Zákeus, Angyalja, szabadultak utógondozását célzó programok stb.), amelyek a világ más országaiban is életképesnek bizonyultak. Képesnek arra, hogy az örök élet reménységét közvetítsék.

Gábor, Iván és Szergej programjában az iszik-köli konferenciát követő „szabadnapon” börtönlátogatás szerepel; ven-

déglátóinknak sikerül kijárniuk, hogy a magyar újságíró is bebocsátást nyerjen Novo-Pokrovka büntetés-végrehajtási intézetébe. Oda, ahol az elviselhetetlen börtönviszonyok miatt kitört 2005. évi fegyencázadás idején a rabok napokon át nem engedték fegyőreiket „munkába állni”...

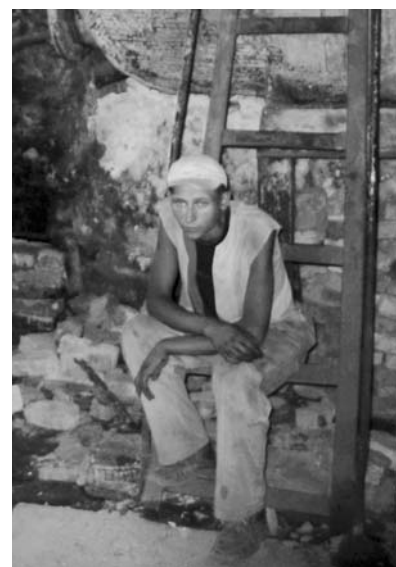
Jóllehet a körülmények ma is elképesztőek (a horrortörténetek taglalásától inkább eltekintünk), fényképezőgépeinket mégsem kell leadni a bejáratnál. Mi több, a mintegy kétezer fogvatartottat őrző börtön parancsnokai és fegyőrei készségesen pózolnak a kamerák előtt, sőt erre buzdítják a saját ruháikban raboskodókat is.

Lassacskán el kell hinnem: itt valódi respektje van a testvéri börtöntársaságnak, melynek még egy külön körletet is a rendelkezésére bocsátottak. S noha az ortodox liturgia szerint tartandó közös imádkozásra csupán néhány tucat elítélt gyűlik össze a börtön közösségi csarnokában, a makulátlan tisztaságú börtönmissziós helyiségekben hívás nélkül is egymásnak adják a kilincset a beszélgetésre, igeolvasásra vágyódó – testvérek.

A konferencián megismert helybeliek közül láthatóan Jurij Posztnyikov mozog legotthonosabban a lepusztult gyártelepnek tetsző novo-pokrovkai fegyintézet területén. Amikor széles mosollyal közelít felé egy életfogytiglanra ítélt, fülembe súgja: „Valójában már ő is szabad ember. Tudom, mert én is a megtérés-kor szabadultam...”

Ebédosztás

Kazánházban

Hajnali elcsendesedés a mólón

Sziklás, kopár hegyek szegélyezte katlanokon át vezet a főút a föld második legmagasabbán fekvő alpesi óriás tavához, ám a nyári kánikula – nem kis meglepetésünkre – odafenn sem enyhül. Bár a 23 400 m²-en elterülő Iszik-köl többnyire télen sem fagy be, még kell némi fantázia ahhoz, hogy partja mentén felfedezzük a vezetőnk által kilátásba helyezett turistaparadicsomot. Lehet, hogy az itteni települések lakói a kétségkívül növekvő idegenforgalomnak köszönhetően valamivel jobb módban élnek, de azért ennek a jobb módnak a látványa sem kérdőjelezi meg az utazóban azt a hivatalos statisztikai adatot, hogy Kirgizisztán lakosságának több mint negyven százaléka tengődik a szegénységi küszöb alatt...

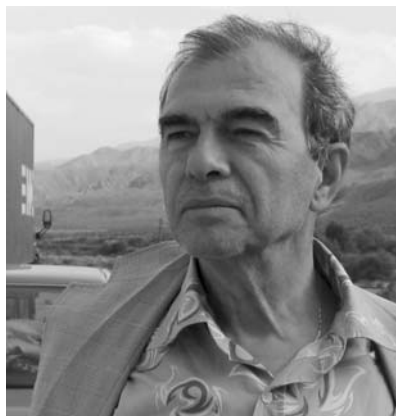
Roszík Gábor áldást kér – magyar nyelven is

A SZERZŐ FELVÉTELE

Hétpróbás keresztények

Szeretett Iván

A Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság kirgizisztáni szemináriumának bolgár származású vezetőjét egy kissé erőltetett angol szójáték kedvéért illetve valaki IV. Iván orosz cár „rettegett” (terrible) jelzőjével, hogy azután – korrigálva a „véletlen” nyelvből – tudtára adhatta, valójában mennyire szeretett (lovable) vezetője volt a közösségnek. Ivan Sotirovot a közszerep mellett méltán övezte köztisztelet is, hiszen idestova másfél évtizede egyengeti a börtönmisszió ügyét az ökömené jegyében egy kulturális is rendkívül kevert térségben.

– Nem sokkal megtérésem után kért fel a börtöntársaság egyik vezetője a világszervezet Európai Regionális Szervezetének igazgatójára. Mint újdonsült kereszténynek tetszett a kihívás, csak hát én egyébként is egyfajta „misszióban” tevékenykedtem. Amikor azután az ENSZ békefenntartóival Kambodzsába küldtek, egyszer csak megvilágosodott a számomra, hogy nekem mégiscsak a börtönmisszióban kellene Isten ügyének „diplomáciai szolgálatába” állnom. A végső elköteleződésben nyilván szerepet játszott az a körülmény is, hogy édesapám maga is börtönviselt ember volt – a sztálini időkben két évre zárták politikai okokból rács mögé.

– Igaza van, szervezetünk valóban a működő ökömené példája. Azt gondolom, hogy a Bibliatársulatok Világszövetsége (United Bible Societies) után a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság a legnagyobb – konkrét cél érdekében tevékenykedő – ökömenikus keresztény világszervezet. A mi egyetlen alapvető célunk: közvetíteni Isten szeretetét a fogvatartottakhoz, családtagjaikhoz és a bűncselekmények áldozataikhoz, valamint a fogvatartottakkal közvetlenül kapcsolatba kerülő szervezetek tagjaihoz. Körünkben talán épp azért tudunk felülemelkedni a teológiai, „látásbeli” különbségeken, mert a legkülönbözőbb keresztény felekezeteket kizárólag ennek a célnak az érdekében igyekszünk összefogni.

– Örömmel említhetem, hogy az egykori „keleti tömb” országai közül a Magyar Testvéri Börtöntársaság volt az egyik legelső, amelyet 1993 szeptemberében tagjaink sorába fogadhattunk. Külön öröm számomra, hogy a szervezet elnöke – Roszík Gábor barátom – vállalta, hogy gyakorlati tapasztalataival immár maga is segíti munkánkat Közép-Ázsiában.

Itt, Kirgizisztánban most várakozáson felül sikerült elérni, hogy a környező országok börtönmissziós munkát végző keresztény szervezeteinek képviselői felismerjék az összefogásban rejlő lehetőségeket. Az nem célunk, hogy az újabb tagszervezetek megalakítását erőltessük, s hogy azokat mindenáron a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság kötelékébe vonjuk. Számunkra az is eredmény, ha az újabb és újabb kapcsolatok révén az eddigieknél több segítséget tudunk nyújtani a fogvatartottak legkiszolgáltatottabb rétegeire – Jakab 2,14–17 szellemében – a körülmények elviselhetőbbé tétele révén javítani tudunk a kereszténység, a keresztény közösségek megítélésén is ezekben a muszlim többségű országokban. Mondok egy példát: nemrég svájci segítséggel kétszáz kórházi ágyat küldtünk tádzsikisztáni börtönkórházakba. A hatóságok hálásan köszönték az adományt, mi pedig visszafutunk, hogy a köszönet nem minket illet, hanem a helyi keresztény közösségeket, amelyek felhívták a figyelmünket az ottani börtönviszonyokra.

Evangélikus tétel

Kirgiz lutheránusok? No, nem egészen. Viszont – hála az internetes kutakodás, illetőleg kapcsolatfelvétel lehetőségének – már Közép-Ázsiába tett látogatásunk előtt tudtuk, hogy egyhetes ott tartózkodásunk utolsó huszonnégy órájában a Kirgizisztáni Evangélikus-Lutheránus Egyház lelkes vezetőjének vendégszeretettel élvezzük majd. Az azonban bennünket is meglepett, hogy erre felé kétszeresen is kisebbségi entitásnak számító vallásfelekezetünk két fővel is képviselteti magát a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság konferenciáján az Iszik-köl partján, s maga az egyház vezetője is heti rendszerességgel tart istentiszteletet egy biskeki börtönben. Aztán amikor végre „élőben” is megismerkedhettünk a kirgizisztáni evangélikusok püspökével, olyan nagyon már nem csodálkoztunk...

Alfred Eichholzról találkozásunk első pillanatában sok minden leritt, kivéve egyházi méltósága. Magával ragadó, energikus személyisége nem csak külsőségeiben nékülöz minden „vasárnapi paposságot”. Az a humorral fűszerezett természetes közvetlenség, amellyel a másnap délelőtti istentisztelet előtt, alatt és után gyülekezetének tagjai felé fordult, semmi kétséget nem hagyott afelől, hogy e tulajdonképpen léteben veszélyeztetett közösséget missziós feladatokra is mozgósítani tudja.

Roszík Gábor levélben már előzetesen felajánlotta, hogy ezen az istentiszteleten maga is szívesen vállal vendégszolgálatot, az azonban nyitott kérdés maradt, hogy milyen nyelven hirdesse az igét. Végül is oroszul prédikált, de az olvasó talán már sejtí, hogy evangélikus testvéreink kirgizisztáni egyházát német ajkú – helyesebben: német gyökerű – gyülekezetek alkotják.

A vasárnapi istentiszteletre szépen megtelt kicsiny templomukban feledhetetlen élményt nyújtott a gyülekezet ifjú-

ba (létszámukat a 19. század végén újabb telepeshullám gyarapította). Hogyan kerültek a német protestánsok kirgiz földre? Nos, nem igazán önszántukból. A tehetségük és szorgalmuk révén viszonylagos jólétnek és függetlenségnek örvendő Volga Menti Német Autonóm Területről a II. világháború kitörése után Sztálinék internáltak sietve mintegy másfél millió (!) embert – többek között a mai Kirgizisztánba.

Figyelemre méltó, hogy a kommunista diktatúra összeomlásáig lényegében titokban működő közösségek hitelete milyen megtartóerőnek bizonyult. Amikor a nyolcvanas években szabadabbá lett a vallásgyakorlás, Kirgizisztánban az evangélikus egyház nyolcvan gyülekezetet jegyezhetett, mintegy húsz ezer aktív taggal. Csakhogy a gorbacsovi nyitás a kivándorlásnak, a „visszatelepülési hullámnak” is nyitánya lett. A kirgizisztáni németek nyolcvan-kilencven százaléka „eltűnt”, s velük együtt a megszűnés fenyegette a legtöbb evangélikus gyülekezetet is.

1988-ban Alfred Eichholz is áttelepült Németországba, mígnem honvágya és a Kurhessen-waldecki Evangélikus Egyházkerület bátorítása 1999-ben vissza nem hozta szülőföldjére, ha úgy tetszik „missziós szolgálatra”. Ugyanis a megmaradt tizenhat gyülekezet létszáma ma már együttesen sem nagyon haladja meg az ezeröttszázat, és valójában a híveknek kevesebb mint húsz százaléka német, a többi – származását tekintve – orosz. (Kirgizek nem nagyon akadnak a kirgizisztáni német gyülekezetekben, a nomád-félnomád népesség pásztorolási viszont az egyesült államokbeli Missouri Synod Lutheránus Egyház missziósai veselkedtek neki a közelmúltban.)

Egyházában a püspökké 2005-ben választott Alfred Eichholz az egyetlen olyan lelkész, aki teológiát végzett. Rajta és feleségén kívül a gyülekezeteket hat –

Alfred Eichholz püspök áldást oszt

sági kórusának szolgálata. Németországból érkezett lelkész vezette az istentiszteletet, szintén oroszul, hiszen a jelen lévő gyülekezeti tagok közül már csak kevesen beszélnek ősük nyelvét...

Az istentisztelet végén Roszík Gábor átadta a magyarországi evangélikusok köszöntését, illetve a Magyarországi Evangélikus Egyház külkapcsolatokért felelős püspökének levelét, amelyben dr. Fabiny Tamás üdvözölte a két egyház közötti kapcsolatfelvételt, kérve annak megtartását, építését és az egymásért való imádkozás szolgálatát.

Szám szerint egyébként jelenleg tizenhat egyházközség tartozik a biskeki püspökséghez, amely szervezetenként ugyanakkor a – szentpétervári székhelyű – Oroszországi, Ukrajnai, Kazahsztáni és Közép-ázsiai Evangélikus-Lutheránus Egyház (ELKRAS) része. (Az ELKRAS-nak összesen csaknem kétszáz, jórészt szintén német eredetű gyülekezete van a több mint négymillió négyzetkilométerre terjedő egyházkerületben.)

Az valamelyest ismert, hogy Nagy Katalin cárnő hívó szavára a 18. század végén jelentős számban özönlöttek – főként szász – földművesek Oroszország-

bibliaiskolát végzett – pásztor és három misszionárius gondolja. Olykor hosszabb-rövidebb időre Németországból is érkeznek hozzájuk missziós szolgálatra lelképásztorok, hiszen annak azért híre ment, hogy Alfred Eichholz mellett nem lehet unatkozni.

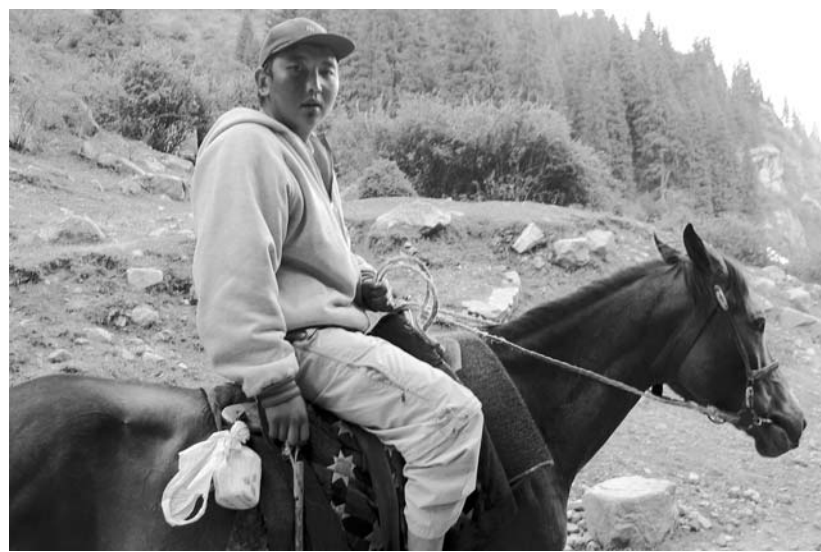
A főváros közelében van egy néhány fős szeretetotthonuk, és a püspök nekünk is megmutatta gyülekezetük harmincnál több vendég kényelmes elszállásolására alkalmas, kétszintes komplexumát, amelynek udvarán még egy úszómedence is növeli e peremkerületi helyszín vonzerejét a nyaranta itt üdültetett kétszáz-kétszázötven gyermek és fiatal számára.

„Szüntelenül próbálunk építkezni, de legfontosabbnak a gyermek- és ifjúsági munkát tekintjük! – mondta az amúgy gyermektelen püspök. – Ha a fiatalokról lemondunk, egyházunk jövőjéről mondunk le” – tette hozzá, és nem volt nehéz belátni, hogy ez az általános érvényű igazság a Kirgizisztáni Evangélikus-Lutheránus Egyház esetében valóban élet-halál kérdése. Optimizmusuk oka, hogy közösségük vénei ugyanakkor – ha nem is hétpróbás, de – megpróbált keresztények.

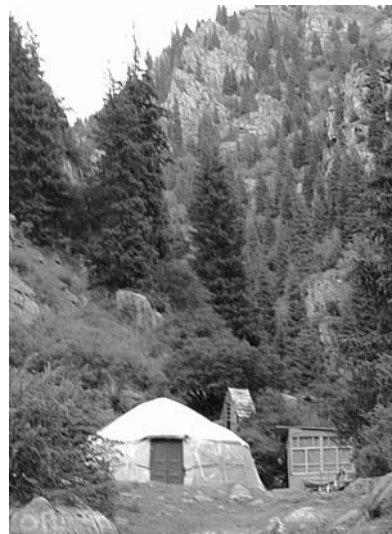

A Kirgizisztáni Evangélikus-Lutheránus Egyház biskeki temploma

Kirgizisztáni anziksz

Iskolából jövet

Falu végén kurta jurta...

Kancatejből készült, szárított túrógolyók

Karakol közelében

Hazautazás előtti kirgizalap-próba a biskeki Osh bazárban. Alfred Eichholz püspök (balra) kérdése: „Vajon jól áll-e majd Fabiny püspök úrnak?...” (Olvasóink az idej utolsó lapszám szilveszteri oldalán megtudhatják.)

Országos evangélikizáció a Deák téren

◀ Folytatás az 1. oldalról

A mikesi eligazítással már a közös éneklés során megismerkedtek a résztvevők. Csorba István karnagy erről szóló dalát a teológushallgatók alkotta kórus segítségével és az ez alkalomra összeállt zenekar kíséretével zengték az egybegyűlteket.

„...élj törvény szerint” – hangzott az első délelőtti igehirdetés kiindulópontja. Az igeszakasz Károli Gáspár-féle fordítását („igazságot cselekedjél”) idézve dr. Korányi András arra hívta fel a figyelmet, hogy milyen könnyen kijátszható egymás ellenében a törvény és az igazság. „Tudj különbséget tenni, de ne elégedj meg az igazság felismerésével – élni is a szerint próbáld! Töltsd be a törvényt; hadd legyen a törvény pillanata egyben az igazság pillanata is!” – summázta gondolatait az egyháztörténész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem adjunktusa.

Korányi András előadásszerű prédikációja után Győri János Sámuel lépett a szószékre, hogy a választott mottó második részét („...törekedj szeretetre”) helyezze a gyülekezet szívére. A Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközség lelkésze abból indult ki, hogy Isten nem teremtette a szeretetet, hanem ő maga a szeretet. A szeretet örökkévaló; nem érteni, hanem érezni és tapasztalni kell. És hogy miként értelmezhetjük a „törekvés” kifejezést? Például így: „Deszantos vagy, akit terepgyakorlatra vezényeltek. Feladatod a szeretet újjátelepítése. Legyél az Isten munkatársa ebben!”

A program folytatásaként – benépesítve a Deák Téri Evangélikus Gimnázium épületét – az addig elhangzottakat huszonhárom bibliakörben beszélgettek meg a résztvevők.

Az országos egyház által biztosított szerény ebéd után a templomban – a talvalyi „fogatókönyvhöz” hasonlóan – két tanúságtételt következett.

FOTO: SZÉVÉNYI MÁTE

Prof. dr. Falus András biológus, a Semelews Egyetem Genetikai, Sejt- és Immunbiológiai Intézetének igazgatója a hit és a tudomány egymáshoz való kapcsolatairól és összeegyeztethetőségéről szövegezte. Mint mondta, a két entitás között alapvető különbség van a tekintetben, hogy míg a hit kérdése a *miért*, addig a tudomány a *hogyanra* keresi a választ. A tudomány bizonyítható, reprodukálható, illetve cáfolható tényeken alapul, míg a hitnek nincs szüksége bizonyítékra, „csupán” arra a bi-

zonyosságra, arra a meggyőződésre, hogy Isten – itt van, velem van.

A délután másik bizonyágtéveje Kubik Anna Jászai-díjas, érdemes művész volt, aki többek között Babits Mihály, Csóri Sándor, Pilinszky János, Sinka István és Tóth Árpád költeményein keresztül vallott arról, mit jelent számára Isten, család és haza.

A záró úrvacsora előtt Bőjtös Attila beszélt az ide evangélikizáció alapigéjének harmadik tagmondatáról: „...légy alázatos Istenedd szemben.” A sárbogárdi gyülekezet lelki vezetője az országos evangélikizáció plakátjára utalva hangsúlyozta: nem elégedhetünk meg a felfelé fordított tenyérrel illusztrált alázattal, mert bármilyen kifejező is e mozdulat, csupán pillanatfelvétel. Az igazi, őszinte alázat az Istennel járás „mozgóképe”.

■ VITÁLIS JUDIT

Villáminterjú egy bizonyágtévevel

▶ **Dr. Falus András professzort, a Semelews Egyetem Genetikai, Sejt- és Immunbiológiai Intézetének igazgatóját a Deák téri országos evangélikizáción tartott tanúságtévé előadása után kérdeztük.**

– A tudomány és a hit nem egymással szemben áll, hanem egymást kiegészítő, talán nem ugyanarra a kérdésre, nem ugyanazokkal a módszerekkel reagáló, nagyon fontos két területe az életnek. Én tudománnyal foglalkozom, és meg kell fogalmaznom magamnak, mit jelent egy személyben hívőnek és tudományos szakembernek lenni. Erről igyekeztem beszélni az evangélikizáción.

– Az alkalom mottója így hangzott: „Mi a jó?” Olyan példákat említett előadásában, amelyek ebben a témában határokat feszegettek.

– Mi a jó? A tudomány nagyon jó! A tudomány gyönyörű. Az emberi teljesítmény szép példája. Úgy gondolom, hogy a tudomány és a művészet két olyan csodálatos ajándék, amelyet Istentől kaptunk.

Valóban van, amikor átlépjük a határokat. A tudomány kérdése a hogyan, a hité a miért. Nagyon rossz, amikor egy tudós olyan következtetéseket kíván a saját eredményeiből levonni, amelyek kívül esnek a tudományterület határain.

– Felsorolt néhány konkrétumot, például az evolúcionizmus és a kreacionizmus kérdéseire is kitért.

– Az élet számtalan formája hihetetlen változatossággal, változékonysággal jelenik meg. Ez az élet fennmaradásának biztosítéka. Az evolúció az élő anyag változatainak számba vevője, az élet genetikai transzformációja. S mivel tudomány, tele van olyan megcáfolható és bizonyítható tényekkel, amelyek mindig az adott kor tudását tükrözik.

A kreáció a hívő ember azon elképzelése, hogy Isten teremtette meg nemcsak a látható világot, hanem annak törvényeit is. Az evolúció azt segít megérteni, hogy az élet miért ilyen sokféle, de nem mond semmit az élet keletkezéséről. Nem avatkozik be – már amennyiben megmarad a határain belül – abba a kérdésbe, hogyan jött létre az élet. Tudományosan nincs joga ebből következtetéseket levonni. Az evolúció

A SZERZŐ FELVÉTELE

és a kreáció nem áll ellentétben egymással, Isten teremtette az evolúciót is – mondom ezt én, aki hívő ember vagyok.

Az evolucionizmus vagy a kreacionizmus már ideológia, de a tudománynak nincs ideológiája.

– Tanúságtételén folyamatosan érződött, hogy Istenre tekintve éli az életét és végzi a munkáját. Amikor tudományos berkekből szólal fel, akkor is átjön a szavain keresztény hit?

– Megpróbálok mindenhol egyformán beszélni. Ha nem így tennék, nem lennék hiteles. Amikor bizonyágtételt kérnek, akkor egyben a szakmámat is képviselem, a munkám során pedig természetesen nem rejtem véka alá a hitem. Valamit azonban fontos hangsúlyozni: egy tudományos kongresszuson az a fel-

adat, hogy az adott témáról képességeimnek és lehetőségeimnek megfelelően a legmagasabb szinten szólok. Ott az ígéről való verbális tanúságtételre nincs mód. Inkább az ember viselkedésében, a másokhoz – fiatalabbakhoz és idősebbekhez, a vele egyetértőkhöz és a vele egyet nem értőkhöz – való viszonyában kell, hogy megjelenjen az, hogy hívő.

– Mennyire sikerül megélnie a hitét a mindennapokban?

– Vágyként és törekvésként van ott elsősorban. Gyakran elmulasztom megkérdezni Istent: „Te hogy szeretnéd megoldani ezt a kérdést, Atyám?” Az ember sokszor jobban bízik magában, mint amennyire kellene. Egyáltalán nem vagyok megelégedve azzal, ahogy a hitemet megélem.

Nagyon fontos a köszönetmondás, az ajándékként való megélése mindennek. Voltak az életben komoly válságok, jelenleg is vannak bizonyos meg nem oldott, nagyon súlyos kérdések, és bizony gyakran elfeledkezem arról, hogy Istenhez forduljak. Ha pedig megteszem, de ő hallgat, akkor szemrehányást teszek: méltóztattam hozzád fordulni, és mégis hallgatsz... Az emberi nagyképűség és egoizmus bennem ugyanolyan gyarlóság, mint ahogy talán másokban. Nagyon szeretnék haladni afelé, hogy minden kérdésemet mindig automatikusan Istentől kérdezzem meg, de sajnos még ettől távol lévőnek érzem magam. Remélem, Isten ebben is segítséget ad.

Hatvanegy éves vagyok, és még mindig keresem önmagam. Olyan ajándékokat kapok, amelyek miatt naponta le kell borulni és hálát adni. A leborulás sok nem hívő számára a megalázódást jelenti. De én már tudom, hogy természetes élethelyzet az, hogy az ember leborul Isten előtt.

■ HULEJ ENIKŐ

SMS Istentől

Üzeneted érkezett! – ezzel az örömhírral üdvözöltük az Észak-Pesti Egyházmegye fiataljai október első szombatján. Az idő nemigen kedvezett nekünk, de így is nyolcvan fiatal és nyolc lelkész láthattunk vendégül a domonyi gyülekezeti házban. Rendezvényünket a Biblia évének jegyében tartottuk, témája így természetesen maga a Szentírás volt.

Az áhítatok, beszélgetések gyűjtőpont-

jában Isten igéje állt, amely mindenkinek személyre szóló üzenetet hordoz, és amely reménység szerint meg is érkezik – nem utolsósorban a fiataljainkhoz is. Mert a Biblia ugyan ott van minden háztartásban, és Isten igéje ma már akár interneten vagy a mobiltelefon képernyőjén is olvasható, de amíg nem érezzük személyesnek az üzenetet, addig minden hiába.

Kovács László (ifjúsági felelős) és Sághy

Balázs (házigazda) lelkész ezúton is köszönetet mond minden segítő kéznek, amely tartalommal töltötte meg ezt az alkalmat. A szeretetteljes vendéglátás lehetővé tette, hogy erősödjünk testben és lélekben, no és persze a baráti kapcsolatainkban. És természetesen ezúton is köszönjük Istennek az üzenetet – akik megkapták, adják tovább!

■ – SB –

HETI ÚTRAVALÓ

Nálad van a bocsánat, ezért félnek téged. (Zsolt 130,4)

Szentháromság ünnepe után a 22. héten az Útmutató reggeli és heti igéi a bűn kérdését állítják elénk, hiszen Isten csak az általunk meglátott, megbánt s megvallott bűnöket bocsáthatja meg. Ezért járjunk elhívásunkhoz méltóan: megbocsátásban, tudván azt, hogy a mi megbocsátásunk nem előfeltétele, hanem következménye az Úristen bűnbocsátó kegyelmének (lásd a Miatyánk 5. kérését!). „Mert az Úrnál van a kegyelem, gazdag ő, meg tud váltani.” (Zsolt 130,7; LK) És ha hiszem, hogy „Jézus azért jött el a világra, hogy a bűnösöket üdvözítse”, s ezt meg is tapasztaltam, mert hozzá kiáltottam a mélységből, az „Üdvösség és szabadulás kelyhére veszem, és az Úr nevét énekelem” (1Tim 1,15; GyLK 750)! A heti igék ellenpéldák; Isten népének fel nem ismert, be nem vallott és meg nem bánt bűneit állítják elénk gyónóitükör gyanánt. A gonosz szolga – noha ura elengedte minden adósságát – „megragadta, fojtogatni kezdte, és ezt mondta neki: Fizesd meg, amivel tartozol!” E példázat – Jézus szerint – nemcsak a pénz-, hanem a bűnadósság elengedéséről is szól. „Így tesz majd az én mennyei Atyám is veletek, ha szívetekből meg nem bocsátotok, mindenkinek az ő atyjafiának.” (Mt 18,28.35) Luther szerint: „A bűnbocsánatnak nincs se határa, se mértéke. A mi vétünk, amellyel Isten adósa vagyunk, tízezer talentom. Azaz se szeri, se száma. Ha tehát Isten kegyelméből a sokat megbocsátja, hogyne kellene nekünk is megbocsátanunk felebarátunknak a keveset.” A megkegyelmezettek közösségéért ad hálát Pál, és könyörög, „hogy a szeretet egyre inkább gazdagodjék bennetek ismerettel és igazi megértéssel; hogy megújhassék, mi a helyes” (Fil 1,9–10). Izráel népe nem ismerte fel vétkeiket, sőt ösziatják, Jákóbnak a bűneit folytatta. Az Úr felszólítja: romlottságodból „térj hátra meg Istenedhez, tartsd meg hűségesen a törvényt” (Hós 12,7)! Jeremiás kortársainak a bálványimádás volt a fő bűnük: „...elhagytak engem (...), más isteneknek tömjénekeztek...” (Jer 19,4) Az összetört cserépkorsó szemlélteti a Seregek Urának ítéletét. Akit meg nem látott bűne úgy elvakít, hogy csak másokat ítélget szeretetlenül, annak Jézus ezt üzeni: „Képmutató, vedd ki előbb saját szemedből a gerendát, és akkor majd jól fogsz látni ahhoz, hogy kivéhesd atyádfia szemedből a szálkát.” (Mt 7,5) A felmagasztalt Úr a félszívú, szegény, meztelen és vak gyülekezet tagjainak ezt mondja, hogy felismerjék elveszett állapotukat: „Akit én szeretek, megfeddem és megfenyítem: igyekezz tehát, és térj meg! Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek...” (Jel 3,19–20) De nem törí rád szíved ajtaját, ha ki nem nyitod! A bűnök bocsánatára adatott úrvacsora előtt Jézus azonosítja árulóját: „Talán csak nem én vagyok az, Mester?« »Te mondtad...»” (Mt 26,25) Isten ítélettel tisztítja meg népét: „Sion útlelettel váltatik meg, megtérői igazság által.” (Ézs 1,27) A mi igazságunk a Bárány Jézus; az ő vére árán nyertünk bűnbocsánatot. „Tisztítsd meg szíved, Jeruzsálem népe, / Hogy megtartással, mosódj hófehérre...” (EÉ 460,1)

■ GARAI ANDRÁS

Kinek van boldog élete?

SZÓSZÓRÓ

Ifjúsgáirovat-gazda: Balog Eszter

Azt mondd, a kedvenc popénekesed boldog? Mert mindig minden plakáton, fotón jól néz ki? Lássuk csak: ahhoz, hogy fellépjen, innia kell a koncert előtt, nem is keveset. És amit utána iszik még, az sem kis adag. Tulajdonképpen aki iránt rajongsz, az a hétköznapi életben alkoholist, aki minél több koncertet ad, annál többet iszik. Ezért a való életben ráncos, gyűrött arcú. Láttam nemrég egész közelről. A fotósok sorra manipulálják a róla megjelenő képeket. Szerinted tényleg boldog egy ilyen élet?

Azt mondd, a milliomosok boldogok? Mert mindig bármit megvehetnek, amit csak szeretnének? De gondolj bele: sohasem nyughat meg igazán az ember, aki nem tud megelégedni. Mert ha – mondjuk – vesz egy új fotelt, ahhoz neki újabb, más színű függöny kell. De ahhoz újabb falszín illik, tehát festetni fog. Az új színhez viszont már nem illik a régi bútor, ezért új bútort vesz. De ahhoz új tévéállvány való, amely már túlszűfoltta teszi a szobát, úgyhogy kell még egy szoba. Tehát nagyobb ház után néz, megveszi, aztán költözik, és az új fotelhez (mert a régi megsérült a költözéskor) új függöny kell, ahhoz új szín a falra... Mindig és mindig lesznek újabb foteljei, és sohasem lesz megállás, szünet nélkül hajtja őt a szerzési vágy. Mondd, ez boldogság?

Azt mondd, egy jól menő cég vezetője boldog? Mert mindenki irigylő, mert irányítja az embereket, és mert hatalma van felettük? De lehet, hogy egy cégvezető hajnalban megy el otthonról, és csak késő este érkezik haza. Sőt még hétvégén is megbeszéléseket tart. Közben pedig fogalma sincs arról, hányas méretű ruhákat hordanak a kisgyermek, hogy mit szeretnek igazán enni, és hogy hány foga van már a legkisebb gyerkőcnek. És azt sem látja, hogy a felesége már nem boldog mellette. Gondolkozzunk el: ez talán boldogság?

Mesélek neked egy néiről, akinek lassan tíz éve beteg a férje. Agyvérzés miatt megsérült – többek között – a beszédközpont az agyában, ezért nem tud beszélni, sem írni. Az újratanulás nem lehetséges. Az egykori boldogság elszállt – már nem tudják megbeszélni a napi eseményeket, már nem tudják felidézni nevetve gyermekük kacagtató csínytevéseit, és az előttük álló éveket sem tudják közösen megtervezni. Ez a néni mégis boldog. Mert van, akit szeressen, és mert van egy közös otthonuk. Naplójába egy este ezt írta:

„Késő este van. Nagyon, nagyon elfáradtam. Mégis boldog vagyok. Sokan megkérdezik: »Hogyan lehetsz boldog ilyen beteg ember mellett?« Nem tudom, valahogy mégis az vagyok. Nemrég a férjem öt hónapig volt kórházban, én ott voltam vele végig. Talán hosszú időnek tűnik, pedig nagyon gyorsan eltelt, mert nagyon sok volt akkor a tenivalóm. Most itthon vagyunk, a férjem nagyon gyenge, fáradtságos őt ápolni, mégis boldogok vagyunk.”

Szerinted honnan veszi az erőt ez a néni a mindennapokhoz? És honnan veszik az erőt mások, akik hasonlóképp valamilyen keresztet hordoznak, akik például elvesztették a szüleiket, a testvérüket, avagy beteg testvért vagy felnevelt ápolnak a családban? Miért boldogok ezek az emberek mégis, mindennek ellenére? A szeretet teszi őket erőssé.

Azt mondd, ez nagyon szép. És hogy keresel valakit, akit te is igazán szerethetsz, mert ez olyan jó.

Én mosolygok szelíd örömmel – miközben megdobban a szívem –, és azt sűgom a füledbe: „Indulj, jó utat!”

■ BALOG ESZTER

Az EvÉlet és a Luther Kiadó munkatársat keres

A Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója pályázatot hirdet szöveg-gondozói munkakör betöltésére.

A munkatárs feladata az *Evangélikus Élet* újságcikk-, valamint a kiadó könyvkéziratainak gondozása, a szövegek helyesírás, nyelvhelyességi, stilisztikai hibáinak javítása számítógépen, illetve papíron. Munkakörét teljes állásban látja el: heti munkaidejét megosztva tölti az *Evangélikus Élet* szerkesztőségében, illetve a könyvkiadó részlegben.

Elvárások: kifogástalan helyesírás, a mai magyar irodalmi nyelvi norma ismerete, jó fogalmazási készség, precizitás. A jelentkezők nyelvi-helyesírási teszten vesznek részt.

A pályázatok elbírálásánál előnyt jelent a kiadói szerkesztői, olvasószerkesztői, korrektori munkakörben szerzett gyakorlat, illetve az ilyen képzettség.

Bérezés: megállapodás szerint. A pályázatot a jelentkezők szakmai életrajzával november 15-ig várjuk a Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24. címre. Az állás iránt érdeklődők további felvilágosítást a kiadó igazgatójától, Kende K. Pétertől kaphatnak (tel.: 1/317-5478).

HIRDETÉS

A főtí evangélikus Kántorképző Intézet 2008/2009. évi téli kántorképző tanfolyama 2008. november 1-jén délelőtt 10.30-kor kezdődik. A tanfolyam húsz alkalomból áll. A záróalkalomra és a tanfolyamzáró vizsgára 2009. április 4-én kerül sor. További információ az intézet honlapján: <http://kantorkepzo.lutheran.hu>. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

HIRDETÉS

Az őszi Balaton

Hosszú hétvége pihenéssel, töltekezéssel Révfülpön október 22–26-án
(szerda estétől vasárnap délig)

A Balaton minden évszakban más és más. Az őszi Balaton is gyönyörű. A tóra néző hegyoldal már színesedik, a hajnali párák levegőt lágy napsütés váltja fel. Mielőtt jönnek a borongós novemberi napok, töltekezzünk fel a látvány és az illatok szépségével, hogy legyen türelmünk a téli sötéthez, hideghez! Séta, kirándulás, aktív pihenés, játék – mennyiféle lehetőség vár a vendégekre a révfülpői Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban! A jó társasághoz pedig külön ajándék a lelki programok sora.

A hosszú hétvége díja teljes ellátással: evangélikusként 20 000 Ft, nem evangélikusként 30 000 Ft.

Jelentkezni lehet e-mailben a revfulop@lutheran.hu, postai úton a 8253 Révfülpő, Füredi út 1. címen. Telefon: 20/770-3829.

HIRDETÉS

8. Ikon filmnapok

A 8. Ikon filmnapokat október 17–19. között rendezzük meg a békásmegyeri evangélikus templomban (1038 Budapest, Mező u. 12.).

Október 17., péntek 18 órától: *Szenci Molnár Albert zoltárfordításai* (rendező: Grunwalsky Ferenc); *Az utolsó előtti ítélet* (rendező: Grunwalsky Ferenc). A vetítés után az alkotóval Donáth László beszélget.

Október 18., szombat 16 órától: *Szenci Molnár Albert zoltárfordításai* (rendező: Grunwalsky Ferenc); *Székely Orsolya és az Ikon stúdió rendezőinek dokumentumfilmjei*. A vetítés után beszélgetés az alkotókkal. 21 órától: *Kutya éji dala* (Bódi Gábor filmje).

Október 19., vasárnap 14 órától: *Szenci Molnár Albert zoltárfordításai* (rendező: Grunwalsky Ferenc); *Hajnal* (rendező: Jancsó Miklós). A vetítés után beszélgetés Jancsó Miklóssal, vezeti Báron György. *Szenci Molnár Albert zoltárfordításai* (rendező: Grunwalsky Ferenc).

HIRDETÉS

Szeretettel tájékoztatjuk gyülekezeteinket, hogy a Szentháromság ünnepe utáni huszonharmadik (Biblia-) vasárnap (október 26.) ofertórium a bibliaterjesztés célját szolgálja. Kérjük, adakozó szeretettel segítsék az ügyet.

ISTENTISZTELETI REND | 2008. október 19.

Szentháromság ünnepe után 22. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Mt 18,(21–22)23–35; Mik 6,6–8. Alapige: Fil 1,3–11. Énekek: 466., 79.

I., **Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. dr. Széchei Béla; II., **Húvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; II., **Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Iványi Gábor; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstüch M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; V., **Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gerófi Gyuláné; du. 6. (úrv., ifjúsági) Kovács Áron; VII., **Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; VIII., **Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Kertész Géza, Gáncs Péter; VIII., **Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., **Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; VIII., **Bláthy Ottó u. 10. (Betánia Szeretetszolgálat)** de. 9. Benkóczy Péter; IX., **Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; XI., **Németvölgyi út 138.** de. 9. (családi) dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Timo Huhtanen; XIII., **Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; XIII., **Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV., **Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Bátorovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Marschalkó Gyula; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. id. Zászkaliczky Pál; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. id. Zászkaliczky Pál; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Marschalkó Gyula; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Györi Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Györi Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; XIX., **Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Györi János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Szeverényi János; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. (úrv.) Lackné Puskás Sára.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Ünnep Mandák Mária hagyatékában

► A budapesti VIII. kerületi Kálvária térről nyílik a többnyire földszintes házzal szegélyezett Karácsony Sándor (régén Karpfenstein) utca. Valamikor ez a városrész a fuvarosok, kocsisok kerülete volt, ahogy erre utalnak az utcaelnevezések (Béerkocsis utca, Nagy és Kis Fuvaros utca) is. Ilyen régi fuvarosház volt lóistállóval, kocsiszínnel az azóta műemlékké nyilvánított, klasszicista homlokzatú Karácsony Sándor utca 31–33. számú épület. Ha az utcai nagykaput kitarjuk, meglepetés erejével hat a látvány. Egy kis oázis a sivatár környéken. Díszfákkal, bokrokkal, virággyászokkal teli kert, szép, festett padokkal. Kétoldalt komfortos, egyszobás lakások, hátul, a valamikori istálló helyén szépen kialakított istentiszteleti hely. A józsefvárosi gyülekezet területén működő Mandák Mária Evangélikus Szeretothon október 12-én fennállásának ötvenedik és az otthon emeletén kialakított diákszálló megnyitásának tizedik évfordulóját ünnepelte.

A tizenhét pesti gyülekezet közül a józsefvárosi a legkisebb, elsőként mégis itt indult meg – otthonépítés formájában – a diakóniai szolgálat. Az esti emlékező együttlet megható pillanatokat tartog-

nak ki, mivel a tetőfelújítás elkerülhetlenné vált. A gyülekezet az építkezést saját erőből végezte az akkor induló Mevisz (Magyar Evangélikus Ifjúsági Szövetség) lelkes támogatásával. Az egykori mevi-

Érdekes az egész épületegyüttes múltja. Mandák Mária végrendeletében három házat hagyományozott a Pesti Evangélikus Egyházra. Meghagyta, hogy a Karpfenstein u. 31–33. alatt az egyház köteles szeretházat létrehozni és abban „elaggott, keresőképtelen” evangélikus hívek ápolásáról gondoskodni (1948. december 2., az ajándékozási szerződés kelte).

Mivel a Pesti Evangélikus Egyházközségnek az önállósulás után (1953) jogutódja lett a Józsefvárosi Evangélikus Egyházközség, a házingatlan a józsefvárosi gyülekezet birtokába került.

Eleinte egy pinchehelyiség állt a gyülekezet rendelkezésére, majd lakáscserék által kezdődött meg az épület szeretothonná való kialakítása. 1979-ben költözött ki az utolsó lakó. Ma huszonegy lakásból áll az otthon.

1957-ben, amikor az országban a templomépítés szinte lehetetlenségámba ment, a józsefvárosi gyülekezet elhatározta, hogy a valamikori lóistálló, kocsiszín helyén templomot épít. 1958. december 14-én tartotta itt az első istentiszteletet Bodrog Miklós, a gyülekezet akkori lelkesze. A templom felszentelésére a következő esztendő október 15-én került sor Káldy Zoltán püspök szolgálatával.

A templom oltárán a megostorozott Krisztus képe látható. (Fejérváry Géza mérnök, gyülekezeti felügyelő műve.) Érdekes, hogy a templomnak két szószeke van. Az egyházi esztendőt tizenkét szimbólum jelképezi az oltárterben.

A diákszálló 1998 októberében kezdte meg működését, D. dr. Harmati Béla püspök szentelte fel. Dr. Okolicsányi Pál felügyelő fáradságot nem kímélve munkálkodott a gyülekezet lelkészeivel, Kertész Gézával a kollégium létrehozásán.

tott. Túrmezei Erzsébet és Bodrog Miklós énekeit énekelte a gyülekezet, amely ezúttal megtöltötte a templomot. Az alkalmat Horthy Ákos felügyelő köszöntö, majd lezáró szavai keretbezték.

Az igehirdetés szolgálatát Györi Gábor esperes végezte Jn 15,4–5 alapján. Ház és kert ez a Karácsony Sándor utcai intézmény, de Jézus által a ház otthonná, menedékké vált, amelyben lelki gyümölcsök termettek. Ez mind Jézus által történt, akinek kertészei – többek között – Kertész Géza lelkes és felesége voltak – mondta.

Az igehirdetés után Túrmezei Erzsébet Szőlőn az ének! Zengjen a hálal című versét Kerekesné Frankó Emília adta elő nagy átéléssel.

Az otthon fél évszázados és a diákothon évtizedes történetét Kertész Géza ismertette. Gondolatait „lakásból otthon – otthonban otthon – nem csak kenyérral él az ember” címszók alatt foglalta össze. Kiemelte: a kor igénye adta az ötletet, hogy a tetőtérben diákothont alakítsa-

szesek – többen szakemberek – ingyen, szeretetből dolgoztak: Mezősi György faipari szakmérnök, Andorka Eszter, Csorba Gábor, Kertész Lea, Kertész Szabolcs, Urbán István, dr. Cserháti Péter, Stefnér Ferenc, Vértesy

■ KINCZLER IRÉN

Őszi hangulat a szeretothon udvarán

Aradi megemlékezés – másképp

Ünnepelni nem is olyan könnyű! Még egy születésnapot, karácsonyt csak-csak – bár bizonyos kor fölött ezekből is mintha egy kicsit több lenne a kelleténél. De mi van egy nemzeti ünnepel? Hogyan lehet a múlttá kövült, iskolai olvasmányá zsgorodott, mesés képeskönyvvé vált történelmi pillanatokat a maguk igazi valójában megidézni? Különösen nagy kérdés ez, ha diákok számára kell megfogalmazni a lyukasórává, fehér blúzzá és dísztermi műsorá alakult felemelő és tragikus emlékeket.

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium társadalomtudományi munkaközössége idén valami újjal próbálkozott, amikor nyolcbusznyi – több mint háromszáz – felsős diák nekiindult október 6. hajnalán, hogy a helyszínen idézzék fel az aradi vértanúk emlékét. Négy-öt órányi buszozás, számos beszéd és koszorú, másnapra elfáradt diákok és tanárok – megérte? Bába Iván fásori tanár, a program egyik szervezője így látja:

– Természetesen fárasztó volt, de a diákjaink másképp fognak mostantól gondolni az aradi vértanúkra, az egészen biztos. Megkerestük magát a vesztőhelyet, ahol részt vettünk a Romániai Magyar Demokrata Szövetség helyi

szervezete által szervezett koszorúzáson. Megérintette a diákokat az az öröm, ahogyan köszöntötték őket is. Vagy ahogyan ott maradtak a helybéli meghallgatni a saját kis műsorunkat. Természetesen elhangzott minden vértanú neve, de lengyel szokás szerint mindegyik után elhangzott a „Meghalt a hazáért” mondat is. Ennek is egész más volt a zengése ott a helyszínen. Vagy ahogyan a helybéli magyar gimnázium tanárnője beszélt megrendülten a sok száz diákunknak. Diákjaink megéreztek a nemzeti identitás nagy kérdéseit... Hol vagyunk, honnan jöttünk, és kikről szólnunk? Noha természetesen vittünk ajándékokat, mégis a jelenlét volt az, amit igazán adhattunk – az aradiaknak, de magunknak is.

Egy iskola életében egyetlen nap, egyetlen program a sokból, másnap már dolgozatjavítás, feladás, naplólírás. Mégis, ez az október 6. más volt, mint a többi.

■ ITT ZS SZILVIA

FOTO: HÁMOR ENDRE

Az on-line olvasók megkövetése

Talán könnyebb lenne fordított sorrendben: először a jó hírrel előállni, későbbre tartogatva a rosszat, továbbá hosszan eszetelni, hogy a reformáció hónapja van, ez pedig a reneszánsz évében különösen ideális alkalomnak ígérkezik a megújulásra.

Bocsánatkéréssel tartozunk azon olvasóinknak, akik nem nyomtatásban kapják kézhez hétről hétre az *Evangelikus Életet*, hanem a világhálón böngészik hetilapunkat. Most érkezett el ugyanis az a pillanat, amikor fel kell tárunk, hogy az újság on-line megjelenésében olyan súlyos gondok vannak, amelyek tovább nem kenderizhetők el bizonyos gondosan kiválasztott statisztikai adatokkal.

Az *Evangelikus Élet* honlapja az evangelikus internetes munka hajnalán készült el, és 2002 *informatikai években számolva* igen távolinak tűnik: akkor még nem voltak közösségi oldalak, nem léteztek a nagy kép- és videómegosztó szolgáltatások, nem voltak minden létező terméket kínáló webáruházak, és az egész információtechnológiai szektor éppen próbált magához térni az első „dotkomlufi” kudarca után. Az akkor kifejlesztett weboldal érdemeit ma már felesleges taglálni, ugyanis azóta alaposan eljárt felette az idő. A továbbfejlesztés pedig elmaradt. A magukra hagyott alkalmazások pedig lassanként olyanokká válnak, mint a rozsdás gépek: egyre több hibával működnek, mígnem felmondják a szolgálatot. Ez történt az *Evangelikus Élet* oldalával is, elárastotta őket a hozzáállásukat, majd egy ideig elérhetetlenek voltak a Google keresőjéből. Az idők múltával a szerkesztőség munkatársaira

is egyre nagyobb nyomásként nehezedett az on-line archívum feltöltése, különösen a nyári szabadságolások idején fordultak elő csúszások. Gyakran tűnt úgy, hogy ez az időrábló feladat nem más, mint új bor töltése ama bizonyos régi tömlőbe.

Noha a lap on-line változatát viszonylag sokan látták (szeptemberben 8570 „teljesen egyedi látogató”), önmagában ez az érték csak a valós helyzet elkendőzésére használható. A részletes statisztika ugyanis azt mutatja, hogy az oldalra érkezők 75%-a tíz másodpercen belül távozott (*visit length*), és megközelítőleg ugyanakkora részük vissza sem tért (*bounce rate*). A szakértők szerint, ha ez utóbbinak az aránya eléri az 50%-ot, az már „aggasztó”...

Megdöbbenő volt szembesülni azzal, hogy a jelenlegi honlapstruktúra mennyire nem alkalmas az emberek megszólítására, hiszen a látogatók döntő többségét a tartalom megismerésének lehetősége előtt elvesztettük. Mi pedig hibát követtünk el akkor, amikor nem tettünk meg mindent a jelenlegi szerkezet átalakítása érdekében már régebben.

Az utóbbi kilenc hónap azonban már nem telt haszontalanul. E sorok írója fejlesztte a *myLuther*, amelynek eredményei pontosan az ellenkező végtel felé mozognak, és azt jelzik, hogy az evangelikus közösségi oldal tagjai szeretik az igényeiket és elvárásait kiszolgáló honlapot. A „visszaforulók” alacsony aránya (22,84%) és az átlagosan ott eltöltött idő (19 perc 19 másodperc) nemcsak azt bizonyítja, hogy a nemzetközi trendeket figyelembe véve, marketing szemléletű és felhasználó-központú tervezés-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

nek helye van az egyházon belül, hanem azt is, hogy az *Evangelikus Élet* munkatársi köre rendelkezik a megfelelő szaktudással ahhoz, hogy önállóan alakítsa át saját internetes megjelenését. Tisztában látunk a tekintetben is, hogy melyek azok a technikák és megoldások, amelyek sikerre számíthatnak ma az interneten, valamint az alkalmazott fejlesztési módszertan is megállta a helyét. Így hát belevágunk.

Lapzártánk idején zajlott az evangelikus egyház sajtóbizottságának ülése, amelyen bemutatták az új központi portál kialakítására vonatkozó terveket. Bár a prezentációból előzetes vázlatokon és a majdani funkciók ismertetésén kívül mást nem láthattak a jelenlévők, le kell szögezni, hogy az elképzelés tényleg grandiózus. Így az elkövetkezendő időkben az egyházon belül két komoly fejlesztés fog párhuzamosan zajlani, ám remélhetőleg az egymás mellett építkezés mindkét projektnek hasznára válik.

A fenti statisztikai adatok közzététele a tisztánlátást szolgálja. Tartozunk olvasóinknak annyival, hogy pontos képet adjunk a jelenlegi helyzetről; ez egyben mérhetővé is teszi majd a fejlesztések eredményességét. Enélkül nem lehetséges újrakezdés. Sem reneszánsz, sem reformáció. Mi pedig bocsánatot kérünk...

■ NAGY BENCE

Úrvacsora konfirmáció nélkül?

Megkezdődött az új tanév, új konfirmanduscsoportok indultak. Sajnos egyre kevesebb. Egyre kevesebb fiatal akar konfirmálni. Ennek többféle oka lehet. Gyakran lustaság és közömbösség, de lehet tudatos tiltakozás a vallás és az egyház ellen. Előfordul azonban, hogy ezek a fiatalok később mégis megtalálják az utat a gyülekezet közösségébe, az istentiszteletre. Részt vehetnek-e ők az úrvacsorán?

Egyházunk ma érvényben levő rendje szerint tulajdonképpen nem, de remélhetőleg nincs olyan lelkész, aki az istentiszteleten megtagadná az úrvacsorát egy huszoneves fiatalról, ha tudomása van arról, hogy az illető nem konfirmált.

A konfirmáció és az úrvacsora összekapcsolásával egy másik probléma is jelentkezik ma. Lassan az lesz a helyzet, hogy van *konfirmáció úrvacsora nélkül*. Persze a konfirmáció napján mindenki vesz úrvacsorát, de aztán hosszú szünet következik. Lehet, hogy istentiszteletre néha még eljönnek a fiatalok, de úrvacsorát nem vesznek. Figyeljük csak meg, hogy az elmúlt években konfirmált fiatalok közül kit látunk az Úr asztalánál!

Az elmaradásnak többféle oka lehet, de hogyan lehetne ezen segíteni? Talán úgy, hogy már a konfirmáció előtt hívjuk őket az úrvacsorához. Az oktatás folyamán remélhetőleg többször jönnek istentiszteletre, és megszokják és megtanulják, hogy az úrvacsora része az istentiszteletnek. Persze ahol a felnőttek nem így gondolják, ott hiába minden. Ott megmarad a konfirmáció fontossága úrvacsora nélkül.

Érdekes lenne egyszer megvizsgálni, hogy a gyülekezetek idősebb tagjai, akik mindnyájan konfirmáltak, mit ismernek egyházunk tanításából – például az úrvacsora kérdésében. A legtöbben úgy tudják, hogy évente egyszer illik úrvacsorát venni, és ez általában nagypénteken történik, amikor *emlékezünk* Jézus halálára. Ez összhangban van a zwingliánus, református gyakorlattal. Ha viszont valahol minden vasárnap úrvacsorai istentisztelet tartanak – szerencsére egyre több gyülekezetben van így –, akkor megkonfirmált híveink úgy gondolják, hogy ez katolikus szokás! Az evangelikusok többsége így vélekedik a kérdéskörrel – a konfirmáció oktatás során megszerzett ismeretei alapján.

De nemcsak a tényleges helyzet miatt, hanem teológiai szempontból is kétséges, hogy az úrvacsoravétel feltételének tekinthetjük-e a konfirmációt. Az evangélium hirdetése és a tanítás Jézus rendelése szerint a keresztséghez kapcsolódik. Az egyházban az oktatás megelőzte a keresztséget. Ma, amikor gyermekeket keresztelünk, a tanításra később kerül sor, de nem az úrvacsoravétel miatt kell tanítani a fiatalokat, hanem azért, mert a tanítás a keresztséghez tartozik, annak feltétele, mi viszont az úrvacsorához kapcsoljuk. Ezek szerint tehát az eucharisziának, a hálaadásnak és a feláldozott Krisztus magasztalásának nem lehet feltétele az, hogy a fiatalok megtanulják a válaszokat a káté – teológusok által megfogalmazott – kérdéseire.

Az úrvacsorán való részvétel egyetlen dolog fontos, hogy halljuk, ami ott elhangzik: „érted adatott”, „kiontatott a bűnök bocsánatára”. Ezt kell meghallanunk, hogy üdvösségünkre legyen, és éljünk általa.

■ SZILAS ÁTTILA

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

Vörösboros szilvatorta

Hozzávalók: 15 dkg kukoricaliszt, 2 csapott teáskanál sütőpor, 5 dkg darált dió, 3 dkg apróra vágott dió, 3 evőkanál vagdalt csokoládé, 7 dkg mazsola, 10 dkg kristálycukor, 1 tasak vaníliás cukor, 2 darab tojás, 5 evőkanál étolaj, ½ csésze vörösbor, szilva.

Elkészítés: a megmosott, lecsöpögtetett szilvákat kimagozzuk és félbevágjuk. Egy 25 centiméter átmérőjű tepsi

kibélelünk sütőpapírral, és a szilvákat körben elrendezzük benne. A tésztához a hozzávalókat jól kikeverjük úgy, hogy a tojásfehérjét előtte kemény habbá verjük, és a legvégén keverjük az eddigiekhez. Az így kapott masszát ráöntjük a gyümölcsre. 160 Celsius-fokra előmelegített sütőben körülbelül fél óra alatt készre sütjük.

FOTÓ: BODA ZSUZSA

„Őrállóul adtalak én téged...”

Százéves a szekszárdi evangelikus gyülekezet

▶ **1908. szeptember 20-án egy fiatalember érkezett Szekszárdra Németh Gyula személyében. Mindössze huszonhat esztendő volt. Egyházkerülete missziói lelkészként küldte erre a vidékre, hogy gyülekezetet szervezzen. Fialatos lendülettel és odaadó hittel látott hozzá a feladathoz. Még aznap alakuló gyűlést hívott egybe, melyen megválasztották a felügyelőt, a gondnokokat és az egyháztanácsosokat.**

Egy héttel később, szeptember 27-én tartotta a lelkész az első istentiszteletet a helyi gimnázium dísztermében a címben megjelölt beközönlő igével. S valóban őrállója lett a gyülekezetnek. Ezt a következő évek-évtizedek mindmennyi küzdelme igazolta, amikor bizony nemegyszer szükség volt a hívek buzdítására, intésére. Istennek legyen hála, hűséges munkatársak egész sora állt mellé. Nemcsak a felügyelő és a gondnokok, hanem az időközben megalkult nőegylet és diákszövetség több agilis tagja is örömmel vett részt a szervezésben, az adományok gyűjtésében.

E sorok írója személyes élményként őrzi szívében és emlékezetében – miután nyolc és fél évtizede beleszületett a szekszárdi gyülekezetbe –, hogy gyermekként és diákként tanúja lehetett a templomépítésnek, s így több hűséges őrállót ismerhetett meg, akik a példaképei lettek. Mindennek ékes bizonyítéka éppen az, hogy az igére szomjazó gyülekezet templomépítési alapot létesített. Gyűjtöttek, adakoztak, hangversenyeket rendeztek, mert nagyon vágyódtak saját templom után.

Ötvenhétezer korona gyűlt össze, amikor kitört az első világháború; szomorú következményei közelebről is hatottak a gyülekezet életére, érzékenyen érintették további működését. Ez sokakat elkedvetlenített és visszavetett lelkesedésében. Németh Gyula azonban nem hagyta, hogy csüggedés legyen úrrá a gyülekezetben. Ezért így biztatta a híveket: „Isten irgalmába vetett hittel, bizalommal, munkára, áldozatra kész szívvel-karral előre – a jövőbe!”

A gyülekezet pénzvagyona ugyan szinte teljesen elértéktelenedett, de templomépítési tervét ezután sem adta föl a kis közösség. Az adományokat építőanyagba fektette be, mert Isten kezelemnek, fáradozának és imádságnak meg is lett az eredménye: Isten háza fölépült a szekszárdi evangelikusok számára. 1928. december 16-án szentelte föl D. Kapi Béla püspök a templommal együtt a gyülekezeti termet és a lelkészlakást is. A gyülekezet élete ezek után újra jó mederben és kialakult, szép rendben folyhatott.

A krónikás hátalét érzéssel gondol az elmúlt idősakra s nem kevésbé arra, hogy jelen lehetett a gyülekezet alapítá-

sának huszonötödik, ötvenedik és hetvenötödik jubileumán, s most Isten kegyelméből a századikát is megérvén.

A köszönet mindenekelőtt Urunkat illeti, aki Szekszárd és környéke evangelikusait gyülekezet szervezésére indította és segítette. S bár az első húsz évben hozott áldozatok kézzelfogható eredményei kétszer is veszni látszottak, nyolcvan évvel ezelőtt Isten sikerre vitte az újabb erőfeszítéseket, s templommal ajándékozta meg a közösséget. A két világháború borzalmai és az egyéb nehézségek közepette is megtartotta, igéjével és szentségeivel épülni, erősödni és szolgálni engedte.

Haló porukban is halálával emlékezünk a gyülekezetszervező és templomépítő lelkészre és hűséges munkatársaira, az elmúlt évszázad minden őrállójára, s áldjuk a mindenható Istent értük. Hisszük, hogy nevük fel van írva a mennyben.

Az őrállók hosszú láncolata nem szakadt meg a száz év alatt, de nem is szakadhatott meg, mert Isten Szentlelke ma is munkálkodik, közösséget teremt és tart fenn azok között, akik nyitott szívvel hallgatják életet szavát, igéjét. Milyen jó érzés újra meg újra átélni a hitben összetartozók testvéri közösségét! A szekszárdi gyülekezet ma élő népével együtt kérjük hát Urunkat az énekköltő szavaival: „Írd föl mennybe neveinket, / S légy nekünk jó Pásztorunk!” (EÉ 102,3)

■ DR. NÉMETH PÁL

Alattomos gyilkos

Sokan ismerik a mustgáz hatásának alábbi-akban összefoglalt folyamatát. Az *Evangelikus Élet* nem tudományos szakfolyóirat, de olvasói talán sejtik, hogy nem is csupán „tudományos ismeretterjesztés” céljából láttuk értelmét felhívni a figyelmet a mélységben rejlő veszélyekre... – A szerk.

Benne járunk már a szüreti időszakban, úgyhogy nem árt odafigyelni a pincékben felgyülemlő színtelen, szagtalan gázra, vagyis a mustgázra, amely sajnos minden évben megöl néhány embert. Mert bizony alattomosan gyilkol a pincékben: elegendő néhány lélegzetvétel az alkoholos erjedés következtében felszabaduló szén-dioxidból, és már nincs is esély az életben maradásra. Pedig egyszerű módszerrel megelőzhetőek lennének a tragédiák.

Ilyenkor ősszel, a szüretnek és a borkészítés idején évről évre történnek mustgázmérgezők. Sokan nem veszik komolyan, hogy a borospincékben felszaporodó gáz halálos veszélyt

jelenthet. A must erjedése során ugyanis olyan gázok is a légterbe jutnak, amelyek nehezebbek a levegőnél, így a föld közelében terülnék el. A tragédiák megelőzhetőek a régi, bevált módszer alkalmazásával: csak úgy tanácsos lemenni a pincébe, hogy magunk előtt botra erősített, égő gyertyát tartunk derékmagasságban. Ha a gyertya elalszik, azonnal el kell hagyni a helyiséget.

Az ilyen jellegű balesetet szenvedő embereket csak a tűzoltók tudják biztonságba, légzőkészülék segítségével kimenteni. Ha ugyanis a másik segítségére siető ember lehajol, és belélegzi a gázt, előfordulhat, hogy maga is áldozatul esik.

A szén-dioxid hamarabb kötődik a vérben, mint az oxigén, s belélegzés esetén először fejfájást, majd ájulást okoz. Innen pedig már csak akkor van visszaút, ha valaki nagyon gyorsan a friss levegőre viszi az elalélt embert, és mesterséges légzést alkalmaz.

■ J. Á.

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az *Evangelikus Életet*

- egy hónapra: 865 forintért fél évre: 5170 forintért
 három hónapra: 2585 forintért egy évre: 10 340 forintért

Név:

Cím:

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre:
Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.
 (A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)
 A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vítális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Az orosházi gyülekezet október 19-én, vasárnap 15 órakor kezdődő szeretetvendégségének meghívott vendége Fenyvesi Félix Lajos költő, újságíró lesz. Mindenkivel szeretettel hívunk és várunk.

„Így szól az Úr: Örök szeretettel szerettelek, azért vontalak magamhoz hűségesen.” (Jer 31,3) Szeretettel hívunk és várunk minden testvért és együtt érzőt hálaadó istentiszteletre október 25-én 15 órakor. Az ünnep vendég lelkészei: Aradi András bonyhádi lelkész, Mónus Györgyi komlóri lelkész és Missura Tibor nyugalmazott, volt vasasi lelkész. Befejezésül szeretetvendégségre hívjuk a megjelenteket.

Varsányi Ferenc és Németh Zoltán lelkészek és a vasasi evangélikus gyülekezet

A Mencshely–Nagyvázsony–Szentantalfa–Zánkai Társult Evangélikus Egyházközség Szentantalfai Társegyházközsége mindenkit szeretettel vár a temploma felújítása utáni hálaadó istentiszteletre, október 25-én, szombaton 15 órára a szentantalfai evangélikus templomba. Igét hirdet Polgárdi Sándor esperes. Orgonál Németh Sándor zeneakadémiai hallgató. Az ünnepi istentiszteletet követő szeretetvendégségre minden kedves megjelentet várunk a Zsóka fogadója vendéglőbe.

Az egyházközség elnöksége

Örömmel adjuk hírül, hogy a Hódmezővásárhelyi Evangélikus Egyházközség lelkészének választotta Nagy Ervint. A megválasztott lelkészt Ribár János esperes iktatja be ünnepi istentisztelet keretében október 25-én, szombaton 15 órakor a hódmezővásárhelyi evangélikus templomban.

A Keresztyén Értelmiségi Fórum legközelebbi alkalmán a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII., Kék Golyó u. 17.) október 27-én, hétfőn 18.30-kor Udvaros Béla művészeti vezető 100 éve indult a Nyugat című irodalmi folyóirat címmel tart előadást és vezet fórumbeszélgetést. Az alkalomra minden érdeklődőt szeretettel várunk!

HIRDETÉS

Az evangélikus gyülekezetimunkatárs-képző tanfolyam pontos időpontja: november 21–23. Helyszíne: Béthel Missziói Otthon (2081 Piliscsaba, Széchenyi u. 8–12.) A meghosszabbított jelentkezési határidő: október 31. A jelentkezést önéletrajzzal és lelkészi ajánlással az Országos Irodába (1085 Budapest, Üllői út 24.) kérjük beküldeni.

D. Szébk Imre nyugalmazott püspök, tanfolyamvezető

HIRDETÉS

A Déli Egyházkerület közgyűlése november 14-én 10 órai kezdettel ülést tart a Budapest-Pestszentlőrinci Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében (1183 Budapest, Kossuth L. tér 3.). Erre az alkalomra a Déli Egyházkerület közgyűlésének tagjait szeretettel hívjuk és várjuk. Erős vár a mi Istenünk!

Gáncs Péter püspök
Radosné Lengyel Anna
egyházkerületi felügyelő

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar terméket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.
Referencia: www.harangontes.hu.
Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu; gombosmi@invitel.hu.

APRÓHIRDETÉS

www.atars.hu – Zsuzsanna társközvetítő: 1/266-5401; 20/988-6839.

Kispest központjában, családi házban 50 m²-es különálló lakás kiadó. 50 000 Ft/hó. 30/854-2417.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszé a toronyóra. Ön-nél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Múvek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Jó csendben vámi az Úr szabadítására. JSir 3,26 (Zsid 10,36; Mt 18,21–35; Fil 1,3–11; Zsolt 143) Vámi... Dübörög minden és mindenki körülöttünk; ha akár csak egy percire is megállunk, rögtön elsodornak minket. Egyszerűen nem lehet mást tenni, mint felvenni a ritmust, elindulni a tömeggel és menni, menni, menni. Ahogy és ameddig a világ diktálja. És milyen érdekes mégis az ige! Hiszen nyíltan szembemegy a mai világgal, nyíltan megtagadja a világ ritmusát, és minden következménnyel számolva határozottan kimondja nekünk, gyakran céltalanul rohanó embereknek: nincs értelme rohanni, mert az Úr szabadítására jó vámi...

Hétfő

Ne bízzatok az előlelkőkben, egy emberben sem, mert nem tud megtartani. Zsolt 146,3 (1Tim 4,10; Hós 12,1–7; 2Kor 3,12–18) Bizni... Gyermekünknek azt tanítjuk: ne bízz meg senkiben! Mindenhol csak azt halljuk, hogy bizalomra épített családok, házasságok, barátságok mennek tönkre, mert valaki visszaélt a bizalommal. Félelmetesnek tűnik a bizalmatlanság a világban, és fel kell tenni a kérdést: meg lehet-e még bízni bárkiben is? Ézsaiás próféta ezt írja: „...akik az Úrban bíznak, erejük megújul, az őrnagyok kelenek, mint a sasok, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el.” (Ézs 40,31) Az Úrban jó bízni...

Kedd

Menjtek el szerte az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek. Mk 16,15 (Hag 1,13; Jer 19,1–4.10–13; 2Kor 4,1–6) Memni... Én menjek el? Lesz ebből valami hasznom? Hiszen mi hasznom volna abból, hogy hirdetem szeretteimnek, barátainak, a körülöttem lévőeknek az evangéliumot? Ebből inkább csak hátrányom származhat... Való igaz, nehéz racionális érvelést találni minderre. És mégis milyen érdekes, hogy napról napra mindig vannak emberek, akik minden ésszerű magyarázat ellenére örömmel indulnak el, hogy hirdethessék az evangéliumot szerte a világban. Ők tudnak valamit. Tudják azt, hogy az Úrért jó menni...

Szerda

A jó ember jó kincseiből hoz elő jót, a gonosz ember gonosz kincseiből hoz elő gonoszt. Mt 12,35 (Jer 5,25; Mt 7,1–6; 2Kor 4,7–12) Adni... Sokszor találkozunk olyan emberekkel, akiknek minden gondolata a jó cselekvése. Valaki elhatározza, valaki csodálni való szenteknek tartja őket. És feltesszük a kérdést: mi értelme van annak, hogy önzetlenül jót tegyünk – gyakran a magunk kárára is – az emberekkel? Ennek bizony semmi... Pál azonban azt írja: „...a keresztől szóló beszéd bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek, de nekünk, akik üdvözülünk, Istennek ereje.” (1Kor 1,18) Bár bolondságnak tűnik, de pont ezért jó adni...

Csütörtök

Kigyógyítottok az életetől, szívvel szeretni fogom őket. Hós 14,5 (Mk 2,15; Jel 3,14–22; 2Kor 4,13–18) Gyógyulni... „Én már úgysem tudok megváltozni. Én már úgysem tudok meggyógyulni!” Sokszor hallott mondatok ezek elcsüggedt emberektől, akik félnek valamit kezdeni az életükkel. Pedig Isten minden gyógyulásra szoruló ember felé nyújtja a kezét, és azt mondja, sose ad fel, sose csüggedj el, mert én szívvel szeretlek, és kigyógyítalak minden betegségedből. Mert vele jó gyógyulni...

Péntek

Határozatok el szívetekben, hogy nem gondoltok előre a védekezésre, mert én adok nektek szíjat és bölcsességet, amelynek nem tud ellenállni vagy ellene mondani egyetlen ellenfelet sem. Lk 21,14–15 (2Kor 1,6,9a; Mt 26,20–25; 2Kor 5,1–10) Elhatározni... Sajnos gyakran érezhetjük életünkben, hogy amit szerettünk volna, azt nem tudjuk véghezvinni. Nincs hozzá erőnk, nincs hozzá bátorságunk. Jézus ezzel szemben határozottan bátorít minket a mai igében. Mert valóban sok minden esetleges az életünkben, de egy biztos: ha őt követjük, akkor senki sem fog tudni minket megállítani. Ezért mindent csakis az Úrral jó elhatározni...

Szombat

Jairus eszedre kérte Jézust: „Kislányom halálán van, jöjj, tedd rá a kezed, hogy meggyógyuljon, és életben maradjon.” Mk 5,23 (Zsolt 95,4; Ézs 1,18–27; 2Kor 5,11–15) Kérni... Talán a legveszélyesebb dolog az életünkben. Hiszen minden egyes kérésünkkel elveszítjük függetlenségünket és önállóságunkat. Jairus is bizonyosan félve térdelt le Jézus elé. Bizonyosan félt, rettegett, hogy mi lesz mindenek az ára – de nem volt más választása. És milyen csodálatos Jézus: nem szab feltételeket, nem követel a segítségért semmit! Elindul, és megteszi, amit Jairus kért. Önzetlenül, önfeláldozóan, örömmel. Hogy felismerhesse a világ, Jézustól jó kérni...

■ PONGRÁCZ MÁTÉ

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból október 19-étől október 26-áig

VASÁRNAP

12.02 / Duna II. Autonómia
Semper reformanda
Sztárai Mihály ferences szerzetes 1528-ban otthagya a rendet, a reformáció tanait kezdte hirdetni. A mohácsi csata után több mint száz gyülekezetet szervezett Baranyában és Szlavóniában. Az „énekes reformátorként” ismert Sztárai számos egyházi éneket komponált. Az általa szerzett zsolnárdallamok egy részét a protestáns egyházak a mai napig használják. Az ismeretterjesztő sorozatban rajta kívül megismerkedhetünk a magyar reformáció másik két jelentős alakjával, Palatics Györgyvel és Szegedi Kis István-nak a munkásságával is.

CSÜTÖRTÖK

12.25 / Duna II. Autonómia
Tükör (magyar dokumentumfilmsorozat, 1999) (30')
'56 a művészetben
13.00 / Duna Tv
Emberek fehériben (magyar dokumentumfilm, 2006) (53') 1. rész
15.55 / Duna Tv
Itt Moszkva beszél – a birodalom helytartói (magyar dokumentumfilm, 1997) (27')
16.45 / m1
56 villanás (magyar játékfilm, 2007) (52')
21.00 / Duna Tv
Kiss József: Az angyalok nem sírnak (magyar színházi felvétel, 2008) (152')
21.00 / m2
Rózsadomb (magyar filmdráma, 2003) (96')

HÉTFŐ

13.30 / Kossuth rádió
Erős vár a mi Istenünk!
Az evangélikus egyház félórása
14.55 / Duna Tv
Az ősz 17 pillanata (magyar dokumentumfilmsorozat, 2006) (26')
1. rész: A váci börtön
15.20 / Duna Tv
Mesterek, műhelyek, tanítványok (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2008) (28') Magyar lelkiállapot (Kopp Mária)
15.30 / Duna II. Autonómia
Nagy idők nagy tanúi (magyar dokumentumfilm, 2004) (27') 1. rész: Akiokról elfeledkezett a történelem
17.34 / M. Katolikus Rádió
Teremtett világ (tudományos ismeretterjesztő magazin)

PÉNTEK

7.15 / Duna Tv
Törödékek – fejezetek a magyar művelődés történetéből (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2001) (20')
Címerek, zászlók
11.15 / M. Katolikus Rádió
Musica Sacra
Igor Sztarvinskij egyházzenei munkássága
14.20 / m2
Az Árpád-kor templomai (magyar dokumentumfilmsorozat, 1999) Rábatötös
13.48 / Bartók rádió
A Biblia éve 2008
100/59. rész
Bruckner: 112. zsolnár
15.40 / m1
A két Bolyai (magyar tévéjáték, 1978) (93')

KEDD

12.30 / Duna II. Autonómia
Beszélő emlékházak (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2001) (29')
Márai Sándor emlékhelyei
16.05 / PAX
Szekélyföldi vártemplomok (dokumentumfilm-sorozat) (27')
Csíkkarcfalva, Csíkrákos, Csíkszentgyörgy
16.35 / PAX
Invocatio Musicalis (a Zákus Média centrum műsora)
Korál- és zsolnárfeldolgozások
17.40 / Duna II. Autonómia
Öt nap Budapesten (magyar dokumentumfilm, 2006) (20')
20.00 / Zone Europa
Európa (dán–svéd–francia–német–svájci filmdráma, 1991) (107')

SZOMBAT

9.00 / PAX
A Promise együttes koncertje (koncertfilm) (78')
11.45 / Zone Europa
A Hídember (magyar történelmi film, 2002) (145')
12.05 / Duna Tv
Isten kezében (26')
A Bilibók-tető
20.00 / PAX
Máté-passió (koncertfilm) (59')
20.00 / Filmmúzeum
Fejlődés (magyar filmdráma, 1968) (95')
21.00 / m2
A vörös kakadu (német filmdráma, 2006) (128')

SZERDA

9.05 / Duna Tv
Kisenciklopédia (francia–ukrán ismeretterjesztő sorozat, 2007)
Rembrandt: A tékozló fiú hazatérése
15.30 / Duna II. Autonómia
„A magok oltalmára...” – erdélyi erődtéplomok (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2001)
Lemhény
16.34 / M. Katolikus Rádió
Testvéregyházaink életéből
Jelentések a protestáns világból
16.40 / Duna Tv
Kegyelem (magyar dokumentumfilm, 2002) (18')
16.55 / Duna Tv
Magyar történelmi arcképcsomok (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2001) Mindszenty József

VASÁRNAP

8.30 / Civil Rádió
Evangélikus félóra. Az Evangélikus Rádiómisszió félórása
9.00 / Lánchíd Rádió
Hitvilág. A történelmi egyházak magazinja
10.10 / m1
Evangélikus magazin (26')
10.35 / m1
Evangélikus ifjúsági műsor
12.05 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó) (26')
21.15 / Bartók rádió
A Biblia éve 2008
100/60. rész
Mozart: Davidde Penitente
22.50 / Duna Tv
Gólyaállításban (görög–francia–olasz–svájci filmdráma, 1991) (137')

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

Evangélikus Élet
A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa
(zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitalis Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu).

Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – ÉnekKincsTár (ezsu@lutheran.hu), Kendek K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendek@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendek K. Péter (peter.kendek@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Egri Nyomda Kft.
3300 Eger, Vincellérskola u. 3.
Felelős vezető: Kopka Viktor vezérigazgató

Árusítva a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEK 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön negyed évre 2585 Ft, fél évre 5170 Ft, egy évre 10 340 Ft, európai országba egy évre 35 100 Ft (137,5 euró), egyéb külföldi országba egy évre 41 000 Ft (161 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 208424